

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1956:12

SOU

1956:12

Ecklesiastikdepartementet

BIHANG TILL KYRKOHANDBOKEN

**FÖRSLAG AVGIVET
AV SAKKUNNIGA INOM
KUNGL. ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET**

Stockholm 1956

Statens offentliga utredningar 1956

Kronologisk förteckning

1. Aldringsvård. Idun. 344 s. S.
2. Fiskhandeln i Sverige. Idun. 194 s. Jo.
3. Restaurering av Uppsala domkyrka. Victor Peterson. 170 s. E.
4. Statens stöd åt växtförädlingen m.m. Egnellska. 295 s. Jo.
5. Standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. Hægström. 96 s. K.
6. Statsägda aktiebolag i Sverige. Av R. Tersman. Idun. 110 s. Fl.
7. Städernas donationsjord. Kihlström. 86 s. I.
8. Förenklad statbidragsgivning. Idun. 109 s. Fl.
9. Frågan om fortsatt samarbete mellan staten och TGO i LKAB. Marcus. 48 s. Fl.
10. Investeringsverksamhet och sparande. Balansproblem på lång och kort sikt. Av L. Lindberger. Hægström. 267 s. Fl.
11. Atomenergien. Beckman. 117 s. H.
12. Bihang till kyrkohandboken. Idun. 100 s. E.

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t.ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1956:12

Ecklesiastikdepartementet

BIHANG TILL KYRKOHANDBOKEN

FÖRSLAG AVGIVET
AV SAKKUNNIGA INOM
KUNGL. ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG ESSELTE AB
STOCKHOLM 1956

ARMY

REGIMENTAL

REPORT

FOR THE YEAR 1911

BY THE REGIMENTAL COMMANDER

Innehåll

Skrivelse till Konungen	5
Förslag till Bihang till den svenska kyrkohandboken.....	7
Historik	85
Principiella synpunkter	87
De enskilda ritualens utformning	95

Index

1. Introduction	1
2. The History of the Church in the United States	1
3. The Church in the United States	1
4. The Church in the United States	1
5. The Church in the United States	1

Till Konungen

Genom nådigt beslut den 27 juli 1954 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för ecklesiastikdepartementet att dels tillkalla högst tre sakkunniga för att biträda inom departementet med utarbetande av förslag till bihang till

kyrkohandboken, varom 1953 års kyrkomöte riktat en underdånig anhållan, dels uppdraga åt en av de sakkunniga att såsom ordförande leda de sakkunnigas arbete, dels ock utse sekreterare åt de sakkunniga.

Departementschefen tillkallade samma dag såsom sakkunniga för nämnda ändamål domprosten G. G. M. Borgenstierna, komministern G. R. O. Murray och tillförordnade kyrkoherden N. E. Palmer samt uppdrog åt Borgenstierna att såsom ordförande leda de sakkunnigas arbete och åt Murray att tjänstgöra såsom de sakkunnigas sekreterare.

Sedan det oss anförtrödda uppdraget slutförts, få vi härmed överlämna det av oss utarbetade förslaget till Bihang till den svenska kyrkohandboken.

Domkyrkoorganisten i Karlstad musikdirektör Olle Ljungdahl har granskat förslaget ur musikalisk synpunkt.

Stockholm den 17 april 1956.

U n d e r d å n i g s t

Gert Borgenstierna

Robert Murray

Evert Palmer

BIHANG TILL
DEN SVENSKA KYRKOHANDBOKEN

BILLAG TILL

DEN SVENSKA KYRKORANDROKEN

Innehållsförteckning

1. Helgmålsbön	11
2. Vesper	14
Adventstiden	14
Trettondedagstiden	18
Fastan	21
Påsktiden	25
Trefaldighetstiden I	29
» II	33
» III	37
Alla helgons dag	41
Reformationsdagen	45
Missionsdagen	49
Tacksägelsedagen (Skördevesper)	53
3. Nyårsvigilia	57
A. Nyårsvigilia utan altartjänst	57
B. Nyårsvigilia med altartjänst	58
4. Ljugudstjänst vid Trettondedag Jul och Kyndelsmässodagen	62
5. Passionsgudstjänst utan predikan	65
6. Kyrkmässa	68
7. Gudstjänst vid fosterländsk och medborgerlig högtid	70
8. Gudstjänst till de hädangångnas minne	73
9. Sorge- och minnesgudstjänst	76
A. Sorge- och minnesgudstjänst utan inledande altartjänst	76
B. Sorge- och minnesgudstjänst med inledande altartjänst	78
10. Nedsättande av urna	82
11. Mottagande av ny biskop	83
12. Mottagande av ny medarbetare i församlingen	84

Innehållsöfversikt

11	1. Högskolelagen
14	2. Högskoleordningen
14	3. Högskolestyrelsen
16	4. Högskolestyrelsens förordning
21	5. Högskolestyrelsens beslut
22	6. Högskolestyrelsens utredning
29	7. Högskolestyrelsens utlåtande
30	8. Högskolestyrelsens utlåtande
32	9. Högskolestyrelsens utlåtande
37	10. Högskolestyrelsens utlåtande
41	11. Högskolestyrelsens utlåtande
46	12. Högskolestyrelsens utlåtande
49	13. Högskolestyrelsens utlåtande
53	14. Högskolestyrelsens utlåtande
57	15. Högskolestyrelsens utlåtande
57	16. Högskolestyrelsens utlåtande
62	17. Högskolestyrelsens utlåtande
62	18. Högskolestyrelsens utlåtande
66	19. Högskolestyrelsens utlåtande
66	20. Högskolestyrelsens utlåtande
70	21. Högskolestyrelsens utlåtande
73	22. Högskolestyrelsens utlåtande
76	23. Högskolestyrelsens utlåtande
76	24. Högskolestyrelsens utlåtande
76	25. Högskolestyrelsens utlåtande
76	26. Högskolestyrelsens utlåtande
82	27. Högskolestyrelsens utlåtande
82	28. Högskolestyrelsens utlåtande
82	29. Högskolestyrelsens utlåtande
84	30. Högskolestyrelsens utlåtande

Helgmålsbön

1. Psalmsång

Gudstjänsten må kunna inledas med orgelmusik. Under orgelförspelet till psalmen träder prästen för altaret.

2. Till ingång

Efter psalmsångens slut sjunger eller säger prästen, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Skriften

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Låtom oss höra Skriftens ord om en människas arbetsdagar och sabbatens gåva:

Prästen fortfar:

Tänk på sabbatsdagen, så att du helgar den. Sex dagar skall du arbeta och förrätta alla dina sysslor; men den sjunde dagen är Herrens, din Guds, sabbat; då skall du ingen syssla förrätta.

Jesus sade: »När I haven gjort allt, som har blivit eder befallt, då skolen I säga: Vi äro blott ringa tjänare; vi hava endast gjort vad vi voro pliktiga att göra.»

»Kommen till mig, I alla, som arbeten och ären betungade, så skall jag giva eder ro.»

Psalmsångaren säger: Min själ längtar och trängtar efter Herrens gårdar, min själ och min kropp jubla mot levande Gud.

Därefter säger prästen:

Herren inskrive dessa ord i våra hjärtan.

4. Psalmsång

Församlingen sjunger en psalmvers, förslagsvis Sv. Ps. 458:2, 458:3 eller 500:5, inledd med kort orgelförspel.

5. Textläsning

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Hören Herrens ord ur en av morgondagens heliga texter.

Församlingen reser sig.

Prästen föreläser ett kort, fritt valt stycke ur en av påföljande sön- eller helgdags texter. Efter läsningens slut säger prästen:

Gud vare tack för det eviga livets ord. Amen.

Församlingen sätter sig ned.

6. Bön

Prästen säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

Nu tacka vi dig, o Herre, för att du enligt din allsmåktiga styrelse låtit oss uppnå slutet av denna arbetsvecka. Och eftersom de sex arbetsdagarna haft sin riktiga lott av vedermödor, så låt nu vilodagen bli en glädjedag, då vi sitta vid dina fötter för att höra ditt ord eller komma inför dig med våra böner eller knäböja vid ditt nattvardsbord. Låt oss också en gång, vid slutet av vårt livs arbetsvecka, få med glädje stå inför ditt ansikte och med frimodighet skåda dig vid din tillkommelse, samt därefter ingå i den eviga sabbatsvilan i himmelen. Amen.

Härefter följer en kort stunds tystnad för stilla böner, inledd med orden:

Låtom oss nu bedja under tystnad

eller

sjunges psalmen *Förlän oss Gud, din helga frid*, Sv. Ps. 608, som växelsång.

Prästen fortfar:

Vaka över oss, Herre, himmelske Fader, och bevara oss för allt ont både till kropp och själ. Giv oss nåd att i denna natt trygga vila under ditt beskyrm. Och när omsider vår sista afton kommer, låt oss då få insomna i din frid, att vi må uppvakna till din härlighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

7. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Vår Herres, Jesu Kristi, nåd, Guds kärlek och den Helige Andes delaktighet vare med eder (oss) alla. Amen.

eller

Guds frid, som övergår allt förstånd, bevare edra (våra) hjärtan och edra (våra) tankar, i Kristus Jesus. Amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

8. Slutpsalm

Om förhållandena så kräva, må *Till ingång* även kunna läsas eller sjungas i sin helhet.

Vesper

Adventstiden

1. Psalmsång

Under orgelförspelet träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern* etc.

Prästen säger:

Alla konungar falle ned för Herren,

Församlingen säger:

Alla hedningar tjäne honom.

Prästen säger:

Ty han skall rädda den fattige som ropar

Församlingen säger:

Och den betryckte och den som ingen hjälpare har.

Prästen säger:

Han skall vara mild mot den arme och fattige;

Församlingen säger:

De fattigas själar skall han frälsa.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmerna sjunges utan orgelförspelet.

Prästen läser:

Fröjda dig storligen, du dotter Sion; höj jubelrop, du dotter Jerusalem.

Församlingen sjunger:

Gud, vår Gud, för världen all
Högt din nåd förkunnas skall,
Att du oss en Konung gett,
Som vår salighet berett.

Prästen läser:

Se, din konung kommer till dig; rättfärdig och segerrik är han.

Församlingen sjunger:

Se, han kommer, full av frid,
Såsom solen ljus och blid.
Såsom daggen törstig jord
Vederkvicker oss hans ord.

Prästen läser:

Han skall tala frid till folken, och hans herradöme skall nå från hav till hav.

Församlingen sjunger:

Lika långt som dagen går,
Och som månens skimmer når,
Skall hans ära lysa ren,
Samla folken i sitt sken.

Prästen läser:

Herren skall varkunna sig över Sion, han skall varkunna sig över alla dess ruiner.

Församlingen sjunger:

Ty han rädda skall ur död
Den som ropar i sin nöd.
För de fattiga och små
Skall hans mildhet öppen stå.

Därför, liksom vårlig dal
Kläds i örter utan tal,
Skall den skaran växa stor,
Som på denne Konung tror.

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

O Herre Jesus Kristus, med allt skäl fröjdar sig din kristenhet i denna heliga adventstid. Vi, som äro din hjord och dina får, glädjas över att du, våra själars herde, kommer till oss. Vi, som äro sargade och svaga, fröjda oss över att du besöker oss, du alla människors läkare. Vi fattiga äro glada, eftersom du, o Herre, närmar dig oss med rika skänker. Kom dag för dag till våra hus och hem, våra tempel och lärorum. Föröka i din kyrka och församling deras antal, som höra ditt ord och göra därefter. Vidga ditt rike, så att alla jordens ändar tillbedja dig. Du är ärans konung, högtlovad i evighet. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Amen.

Församlingen sjunger:

12. Tackom och lovom

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hitillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och giv eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Amen, amen, amen.

Församlingen sjunger:

Prästen vänder sig mot altaret.

14. Slutpsalm

Trettondedagstiden

1. Psalmsång

Under orgelförspelet träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern* etc.

Prästen säger:

Given åt Herren, I folkens släkter,

Församlingen säger:

Given åt Herren ära och makt;

Prästen säger:

Given åt Herren hans namns ära,

Församlingen säger:

Bären fram skänker, och kommen i hans gårdar.

Prästen säger:

Tillbedjen Herren i helig skrud,

Församlingen säger:

Bäven för hans ansikte, alla länder.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmen sjunges utan orgelförspele.

Prästen läser:

Stå upp, var ljus, ty ditt ljus kommer, och Herrens härlighet går upp över dig.

Församlingen sjunger:

Statt upp, o Sion, och lovsjung
Din Frälsare, Profet och Kung.
Du hans stjärna skådar,
Stäm upp i helig fröjd din röst.
Glädjerik hon bådard,
Att kommen är, till världens tröst,
Herren, som benådar
Alla trogna bröst.

Prästen säger:

Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord.

Församlingen sjunger:

Ditt ord, o Jesu, bliva må
Den stjärna i vars sken vi gå.
Låt din helga lära
Ledsaga oss i all vår tid,
Ljus och kraft beskära
Åt oss i livets sorg och strid
Och i döden bära
Till vårt hjärta frid.

Prästen säger:

Den Gud som sade: »Ljus skall lysa fram ur mörkret», han är den som har låtit ljus gå upp i våra hjärtan, för att kunskapen om Guds härlighet, som strålar fram i Kristi ansikte, skall kunna sprida sitt sken.

Församlingen sjunger:

Lys, helga stjärna, mild och ren,
Kring jorden sprid Guds klarhets sken.
Alla knän må böjas
Vid Jesu nådefulla röst,
Alla böner höjas
I Jesu namn, med hopp och tröst,
Och hans kärlek röjas
Uti alla bröst.

5. Körsång**6. Predikan****7. Psalmsång****8. Magnificat (Sv. Ps. 610)**

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

O Herre Gud, himmelske Fader, du som i din outgrundliga barmhärtighet har älskat oss och utgivit din enfödde Son, oss till en Frälsare. Vi bedja dig: Låt din Helige Ande uppväcka våra hjärtan till att fast och stadigt tro att vi i Kristus hava syndernas förlåtelse och det eviga livet, så att vi hålla oss till denne vår Frälsare och förbliva trygga nu och i vår sista stund. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Amen.

Församlingen sjunger:

12. Tackom och lovom

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hit-tillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. Slutpsalm

Fastan

1. Psalmsång

Under orgelförspelet träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Ära vare Fadern etc. må kunna utelämnas.

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren. Ära vare Fadern etc. må kunna utelämnas.

Prästen säger:

Herren föraktade icke den betrycktes elände

Församlingen säger:

Och höll det icke för en styggelse;

Prästen säger:

Han fördolde icke sitt ansikte för honom,

Församlingen säger:

Och när han ropade, lyssnade han till honom.

Prästen säger:

Alla jordens ändar skola betänka det

Församlingen säger:

Och omvända sig till Herren.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmen sjunges utan orgelförspel.

Prästen läser:

Jesus sade: Människosonen har kommit, icke för att låta tjäna sig, utan för att tjäna och giva sitt liv till lösen för många.

Församlingen sjunger:

Den kärlek du till världen bar
Ett evigt kors dig gav.
Din kärleks smärta bar du än
Ut ur din öppna grav.

Prästen läser:

Han ödmjukade sig och blev lydig intill döden, ja, intill döden på korset.

Församlingen sjunger:

Men korset, där ditt liv förbrann
I helig offerglöd,
Dock vittnar evigt, att du vann
Oss livet med din död.

Prästen läser:

Må vi se på Jesus, trons hövding och fullkomnare, på honom, som i stället för att taga den glädje som låg framför honom, utstod korsets lidande och aktade smäleken för intet, och som nu sitter på högra sidan om Guds tron.

Församlingen sjunger:

Den kärlek du till världen bär
En evig tron dig ger.
Envar, som själv av kärlek är,
Böjs djupt vid korset ner.

Prästen läser:

Jesus sade: När jag har blivit upphöjd från jorden, skall jag draga alla till mig.

Församlingen sjunger:

Din kärleks aldrig slutna famn
Oss evigt drar till sig.
Och namnet över alla namn
Har korset givit dig.

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

O Herre Jesus Kristus, du som icke ryggade tillbaka för korset, utan blev sargad för våra överträdelsers skull och slagen för våra missgärningars skull. Öppna våra ögon och samveten, så att vi förnimma tyngden av den börda, du bar, och förstå väldigheten av din frälsarekärlek. Giv oss att, liksom din första lärjungaskara, följa dig tätt efter, då du går lydnadens väg till korset på Golgata. Låt ditt heliga kors stå fram för vår själ både nu och i vårt yttersta. Trofaste Frälsare, stå oss bi, när vår stund kommer. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

12. Tackom och lovom

Tackom och lovom må kunna utelämnas.

Prästen sjunger eller säger vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen: Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver
stående under välsignelsen, alltefter hit-
tillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. Slutpsalm

Påsktiden

1. Psalmsång

Under orgelförspelet träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern* etc.

Prästen säger:

Den sten som byggningsmännen förkastade,

Församlingen säger:

Den har blivit en hörnsten;

Prästen säger:

Av Herren har den blivit detta,

Församlingen säger:

Och underbar är den i våra ögon.

Prästen säger:

Tackén Herren, ty han är god,

Församlingen säger:

Ty hans nåd varar evinnerligen.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmén sjunges utan orgelförspel.

Prästen läser:

Jesus sade: Jag är uppståndelsen och livet.

Församlingen sjunger:

Du segern oss förkunnar,
Du oss förlossat har.
Dig prise våra munnar,
O Jesu, vårt försvar.
Du dödens udd har krossat
Och gravens bommar lossat
Och livet fört därut.

Prästen läser:

Herren säger: Frukta icke. Jag är den förste och den siste och den levande; jag var död, men se, jag lever i evigheternas evigheter och har nycklarna till döden och dödsriket.

Församlingen sjunger:

Du träder fram i ära,
Och världen fylls av ljus.
Dess strålar hugnad bära
I själva dödens hus.
Fröjd är i änglars boning,
På jorden fröjd, försoning
Och ett odödligt hopp.

Prästen läser:

Du död, var är din seger? Du död, var är din udd? Gud vare tack, som
giver oss segern genom vår Herre Jesus Kristus!

Församlingen sjunger:

Ej graven oss förskräcker,
Den var din bädd också.
Din milda hand oss räcker,
Hur djupt vi vila må.
Den dig i livets skiften
Har följt skall ock ur griften
Upptagas i din famn.

Prästen läser:

Lovad vare vår Herres, Jesu Kristi, Gud och Fader, som efter sin stora
barmhärtighet har genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda fött oss
på nytt till ett levande hopp.

Församlingen sjunger:

Ty lär oss leva, lida
Som du och dö din död;
Låt oss din hjälp få bida,
I kampen var vårt stöd.
Blott den som delar striden
Skall dela segern, friden
Och himlens ro med dig.

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen
efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

Lovad vare du, vår Herre Jesus Kristus, som genom din heliga uppståndelse har brutit dödens udd och fört liv och oförgänglighet i ljuset. Vi bedja dig: Giv oss delaktighet av det liv som du vunnit åt oss, så att du verkar i oss genom livets ord, och vi dag för dag vandra i din uppståndelses kraft. Förläna oss till sist med alla kristtrogna en glädjeric uppståndelse. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

12. Tackom och lovom

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hitillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. Slutpsalm

Trefaldighetstiden I

1. Psalmsång

Under orgelförspelet träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern* etc.

Prästen säger:

Säll är den man som icke vandrar i de ogudaktigas råd

Församlingen säger:

Och icke träder in på syndares väg.

Prästen säger:

Han är såsom ett träd, planterat vid vattenbäckar,

Församlingen säger:

Vilket bär sin frukt i sin tid.

Prästen säger:

Ty Herren känner de rättfärdigas väg,

Församlingen säger:

Men de ogudaktigas väg förgås.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmerna sjunges utan orgelförspele.

Prästen läser:

Jesus sade: Jag är vinträdet, I ären grenarna. Om någon förbliver i mig, och jag i honom, så bär han mycken frukt; ty mig förutan kunnen I intet göra.

Församlingen sjunger:

Låt, Jesu, mig uti ditt hägn,
Alltjämt av nådens milda regn
Bevattnad, stå i blomma.
Din kärleks sol upplive så
Min själ, att trones frukter må
Av hennes värme komma.

Prästen läser:

Jesus sade: Älsken I mig, så hållen I mina bud, och jag skall bedja Fadern, och han skall giva eder en annan Hjälpare, som för alltid skall vara hos eder: sanningens Ande.

Församlingen sjunger:

Låt Anden din mig bliva när,
Så att ett träd jag ständigt är,
Som goda frukter giver.
Förlän att jag, en planta grön,
En saronslilja, täck och skön,
Uti din vård förbliver.

Prästen läser:

Jesus sade: I haven icke utvalt mig, utan jag har utvalt eder; och jag har bestämt om eder att I skolen gå åstad och bära frukt, sådan frukt som bliver beståndande.

Församlingen sjunger:

Behåll mig till ditt paradiset
Och låt mig på de trognas vis
I dina gårdar grönska.
Låt mig få tjäna dig allen,
I trohet sann, i kärlek ren,
Så vill jag mer ej önska.

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

O Gud, du är liv och vishet och välsignelse, du evige och allena trofaste Gud. Den som äger dig har en outtömlig källa till glädje. Lär mig alltmer känna dig, på det att jag alltmer må äga dig och glädjas i dig. Och fastän jag i detta livet icke uppnår denna trons rikedom till fullo, så låt den

likväl tillväxa dag för dag, till dess den fulländas i det eviga livet. Dig vare ära, min Herre och min Gud. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

12. Tackom och lovom

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hitillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och giv eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. Slutpsalm

Trefaldighetstiden II

1. Psalmsång

Under orgelförspelet träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern* etc.

Prästen säger:

Herren är god och rättfärdig,

Församlingen säger:

Därför undervisar han syndare om vägen.

Prästen säger:

Han leder de ödmjuka rätt,

Församlingen säger:

Han lär de ödmjuka sin väg.

Prästen säger:

Alla Herrens vägar äro nåd och trofasthet

Församlingen säger:

För dem som hålla hans förbund och vittnesbörd.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmen sjunges utan orgelförspel.

Prästen läser:

Jesus sade: Ty så älskade Gud världen, att han utgav sin enfödde son, på det att var och en som tror på honom skall icke förgås, utan hava evigt liv.

Församlingen sjunger:

Så högt har Gud, oss till stor fröjd,
Den fallna världen älskat,
Att han sin Son från himlens höjd
Har sänt, som oss har frälsat.
I synder var så världen sänkt,
Att hjälp ej stod att finna,
Ej nåd att vinna,
Om Gud sin Son ej skänkt.
O mänska, det besinna.

Prästen läser:

Ty icke sände Gud sin Son i världen för att döma världen, utan för att världen skulle bliva frälst genom honom.

Församlingen sjunger:

Ty ho som tror på Jesus Krist,
Han evigt salig bliver.
Den salighet, som förr var mist,
Gud genom Jesus giver.
Ty icke har Gud sänt sin Son,
Att han skall världen döma,
Sin nåd bortgömma,
Men oss till en stor mån
Vill han vår synd förglömma.

Prästen läser:

Ty var och en som gör vad ont är, han hatar ljuset och kommer icke till ljuset, på det att hans gärningar icke skola bliva blottade. Men den som gör sanningen, han kommer till ljuset, för att det skall bliva uppenbart att hans gärningar äro gjorda i Gud.

Församlingen sjunger:

Den som till änden trogen är
Skall livet få att ärva.
Det liv, som döden ej blir när,
Månd Kristus oss förvärva.

Giv oss, o Gud, en stadig tro
 Att Jesus här omfamna
 Och sedan hamna,
 Där själen haver ro.
 Du oss till dig anamma.

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

O Herre, all nåds Gud, du som sänt din Son, vår Herre Jesus Kristus, i världen att uppsöka och frälsa det förlorade. Vi bedja dig: Bevara oss alltid i tron, och om våra själar dragas bort från dig, hjälp att vi då, genom ditt heliga ord och din försyns skickelser, föras åter till dig. Giv att vi icke förtrösta på något annat än din oförskyllda nåd. Väck hos oss en rätt omsorg om alla vilseförda, att de må komma åter till dig, och giv att dina änglar i himmelen må kunna fröjdas också över oss, dina förlorade men återfunna barn. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

12. Tackom och lovom

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hitillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevarer eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och giv eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. Slutpsalm

Trefaldighetstiden III

1. Psalmsång

Under orgelförspelet träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern etc.*

Prästen säger:

Jag väntar efter Herren, min själ väntar,

Församlingen säger:

Och jag hoppas på hans ord.

Prästen säger:

Min själ väntar efter Herren mer än väktarna efter morgonen,

Församlingen säger:

Ja, mer än väktarna efter morgonen.

Prästen säger:

Hoppas på Herren, Israel; ty hos Herren är nåd,

Församlingen säger:

Och mycken förlossning är hos honom.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmerna sjunges utan orgelförspel.

Prästen läser:

Vi åter hava vårt medborgarskap i himmelen, och därifrån vänta vi ock Herren Jesus Kristus såsom Frälsare.

Församlingen sjunger:

Vaka, bed, min själ,
Bliv ej köttets träl
Och låt världen dig ej köpa.
Vad dess barn så efterlöpa
Är ett flyktigt väl.
Vaka, bed, min själ!

Prästen läser:

Söken det som är därovan, där varest Kristus är och sitter på Guds högra sida. Ja, haven edert sinne vänt till det som är därovan, icke till det som är på jorden.

Församlingen sjunger:

Se det goda land
På den andra strand,
Dit Guds folk igenom strider,
Genom hav och öknar skrider
Vid sin Josue hand.
Sök det goda land.

Prästen läser:

Jesus sade: I veten icke när husets herre kommer, om han kommer på aftonen eller vid midnattstiden eller i hanegället eller på morgonen; vaken, så att han icke finner eder sovande, när han oförtänt kommer.

Församlingen sjunger:

Arvet ej förspill,
Som dig hör till,
Endast du vill bedja, vaka,
Världen och dig själv försaka,
Jesus följa vill.
Arvet ej förspill.

Prästen läser:

Herren säger: Jag kommer snart; håll fast det du har, så att ingen tager din krona.

Församlingen sjunger:

Vaka, bed och strid
 Än en liten tid.
 Snart ditt Kanaan skall hinnas,
 Kronan räckas, palmen vinnas
 I en evig frid.
 Vaka, bed och strid!

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

O Herre Jesus Kristus, du som är vår Frälsare och även skall varda vår domare på den dag som ingen, utom Fadern, känner. Vi bedja dig: Giv att vi icke varda snärjda av jordelivets omsorger och lockelser, utan vaka, bedja och strida, trogna den kallelse du anförtrott oss, så att vi med fröjd må höra din röst och uppstå till ditt möte. Hjälp oss att sätta all vår lit till ditt löfte, att intet skall förmå skilja oss från Guds kärlek, som han i dig bevisat oss. Kom, Herre Jesus! Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. *Fader vår*

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

12. *Tackom och lovom*

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. *Välsignelsen*

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hitillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. *Slutpsalm*

Alla helgons dag

1. Psalmsång (Sv. Ps. 144: 1—2)

Under orgelförspelen träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern etc.*

Prästen säger:

Saliga äro de människor som i dig hava sin starkhet,

Församlingen säger:

De villkas håg står till dina vägar.

Prästen säger:

När de vandra genom Tåredalen, göra de den rik på källor,

Församlingen säger:

Och höstregnet höljer den med välsignelser.

Prästen säger:

De gå från kraft till kraft;

Församlingen säger:

Så träda de fram inför Gud på Sion.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmerna sjunges utan orgelförspel.

Prästen läser:

Aposteln skriver: Sedan fick jag se en stor skara, som ingen kunde räkna, en skara ur alla folkslag och stammar och folk och tungomål, stå inför tronen och inför Lammet.

Församlingen sjunger:

I himmelen, i himmelen
Vad sälla utan tal!
Av änglarna och helgonen
Vad glans i ärans sal!
Min själ skall bliva dessa lik,
Av evighetens skatter rik,
Hos Herren Sebaot.

Prästen läser:

Dessa äro de som komma ur den stora bedrövelsen, och som hava tvagit sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod.

Församlingen sjunger:

I himmelen, i himmelen
Man inga tårar ser.
Ej döden, ej förgängelsen
Där skola härja mer.
Där skänkes fröjd och härlighet
Och frid och oförgänglighet
Av Herren Sebaot.

Prästen läser:

Och de ropade med hög röst och sade: »Frälsningen tillhör vår Gud, honom som sitter på tronen, och Lammet.»

Församlingen sjunger:

I himmelen, i himmelen
Själva alla väsens Far
Med Sonen och Hugsvalaren
En evig boning har.
Ett trefalt heligt sjunges där,
Då himlaskaran offer bär
För Herren Sebaot.

Prästen läser:

Och alla änglar föllo ned på sina ansikten inför tronen och tillbådo Gud och sade: »Amen. Lovet och priset, och visheten och tacksägelsen, och äran och makten och starkheten tillhöra vår Gud i evigheternas evigheter. Amen.»

Församlingen sjunger:

O Fader, Son och Ande, dig
Ske evigt lov och pris.
Ack, öppna ock en gång för mig
Din himmels paradis.
Ja, när jag fast i trone står,
Jag av din hand min krona får,
O Herre Sebaot.

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Med dig vare ock Herren.

Församlingen sjunger:

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

O Gud, inför vars ansikte tidsåldrar fly och släkten komma och försvinna, du som är deras styrka, som arbeta och lida på jorden, deras salighet, som du bärgat hem till dig. Du omgiver oss här på jorden med skaran av dina trogna vittnen. Dig vare lov för de heligas stora gemenskap. I åminnelse bevara vi alla som redligen kämpat trons kamp, alla som dött med din frid i sina samveten och särskilt dem som här stått oss nära. Helga oss i din kärlek, led oss i ditt ljus, och giv oss sist vår

del med dem, vilka satt sin förtröstan till dig och fullbordat loppet. Med hela din stridande kyrka på jorden och med din triumferande kyrka i himmelen prisa vi ditt heliga namn och sjunga ditt lov. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

12. Tackom och lovom

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hitillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevarer eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och giv eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Amen, amen, amen.

Församlingen sjunger:

Prästen vänder sig mot altaret.

14. Slutpsalm

Reformationsdagen

1. Psalmsång

Under orgelförspelen träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern etc.*

Prästen säger:

Evinnerligen, Herre, står ditt ord fast i himmelen.

Församlingen säger:

Från släkte till släkte varar din trofasthet.

Prästen säger:

När dina ord upplåtas, giva de ljus

Församlingen säger:

Och skänka förstånd åt de enfaldiga.

Prästen säger:

Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på min stig.

Församlingen säger:

Gör mina steg fasta genom ditt tal.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmen sjunges utan orgelförspel.

Prästen läser:

Jag blyges icke för evangelium; ty det är en Guds kraft till frälsning för var och en som tror.

Församlingen sjunger:

En dyr klenod, en klar och ren,
Oss unnats här att äga,
Den pärlor, guld och ädelsten
På långt när ej uppväga.
En skatt, den yppersta på jord,
Få vi vår egen kalla;
Den skatten är Guds helga ord,
Som hörer till oss alla.

Prästen läser:

Jesus sade: Himmel och jord skola förgås, men mina ord skola aldrig förgås.

Församlingen sjunger:

När annat, som vi akta värt
Att äga här och spara,
Av rost och mal och tid förtärt,
Hör upp vår fröjd att vara,
När dagens verk förgås med hast,
Ja, förr än afton stundat,
Står än Guds ord så nytt och fast,
Som när det först vart grundat.

Prästen läser:

Jesus sade: Var och en som hör dessa mina ord och gör efter dem, han må liknas vid en förståndig man som byggde sitt hus på hälleberget.

Församlingen sjunger:

Det kära ord, det enkla ord,
Som människor dock förgäta,
Var är en mänsklig visdom spord,
Som sig därmed kan mäta?
Var giver världen oss en grund,
Så fast att därpå bygga,
Som ordet av Guds egen mun,
Det eviga och trygga?

Prästen läser:

Det är ett fast ord och i allo värt att mottagas, att Kristus Jesus har kommit i världen för att frälsa syndare.

Församlingen sjunger:

Har jag det ordet sökt till stöd,
När andra stöd mig svikit,
Från världens hav, dess storm och nöd,
In i den hamnen vikit,
Då vet jag vad jag tryggas vid,
Var jag kan fasthet finna,
Då känner jag en ort av frid,
Dit inga sorger hinna.

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

Dig Herre Gud, himmelske Fader, hembära vi tacksägelse och pris för att du för våra fäder uppenbarade ditt heliga evangelium, och alltför genom ordet skänker oss din Andes ljus, kraft och eld. Inskriv ditt ord i våra hjärtan, och lär oss att akta det som själens högsta skatt. Lär oss att hålla din dag helig. Skapa i oss en levande tro på dig och den du har sänt, Jesus Kristus, att din kyrka må bevaras och tillväxa och din vilja ske på jorden, såsom i himmelen. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

12. Tackom och lovom

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hitillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. Slutpsalm

Missionsdagen

1. Psalmsång

Under orgelförspelet träder prästen för altaret. Efter psalmen må körsång kunna utföras.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern* etc.

Prästen säger:

Herren har uppenbarat sin rättfärdighet för hedningarnas ögon.

Församlingen säger:

Alla jordens ändar hava sett huru vår Gud frälsar.

Prästen säger:

Österland och västerland uppfyller du med jubel.

Församlingen säger:

Lovat vare Herrens härliga namn evinnerligen.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmen sjunges utan orgelförspel.

Prästen läser:

Jesus sade: Gån ut i hela världen och prediken evangelium för allt skapat.

Församlingen sjunger:

Hans kyrka, i sitt frö så späd,
Skall varda lik ett skuggrikt träd,
Som hulda grenar sträcker ut
Kring jordens rund, till tidens slut.

Prästen läser:

Jesus sade: När den helige Ande kommer över eder, skolen I undfå kraft och bliva mina vittnen, både i Jerusalem och i hela Judeen och Samarien, och sedan intill jordens ända.

Församlingen sjunger:

Likt sommarregnets ljuva fall
Hans ord all världen glädja skall
Och skaffa frukt till evig tid
I sanning, helgelse och frid.

Prästen läser:

Människor skola komma från öster och väster, från norr och söder och bliva bordsgäster i Guds rike.

Församlingen sjunger:

Och himmel skall förgås och jord,
Men ej hans helga, dyra ord.
Hans namn av alla tungors ljud
Skall kallas Frälsare och Gud.

Prästen läser:

Alla knän skola böja sig i Jesu namn, deras som äro i himmelen, och deras som äro på jorden, och deras som äro under jorden, och alla tungor skola bekänna, Gud, Fadern, till ära, att Jesus Kristus är Herre.

Församlingen sjunger:

Högtlovad vare Herrens nåd,
Hans makt, hans underfulla råd,
Högtlovad i all evighet
Den Eviges barmhärtighet!

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

O Gud, som gav apostlarna din Helige Ande och sände dem ut i världen att predika evangelium för allt skapat, vi bedja dig: Utgjut din Helige Ande över din kyrka, att hon må förkunna det glada budskapet om din Son, Jesus Kristus, för alla folk.

Fullborda ditt verk, o Herre. Sänd arbetare i din skörd. Styrk dem att förkunna frälsningens budskap intill jordens ända. Skänk dem din välsignelse och giv dem trohet och mod. Nedbryt hindren på deras väg. Påskynda, o Herre, ditt rikes tillkommelse, att alla folk och länder må samlas inför din tron. Genom samme din Son, Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. *Fader vår*

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

12. *Tackom och lovom*

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. *Välsignelsen*

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hit-tillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. *Slutpsalm*

Tacksägelsedagen

Skördevesper

1. Psalmsång (Sv. Ps. 498: 1—3)

Under psalmsången, efter vilken körsång må kunna utföras, går en procession fram mot altaret: först församlingens kyrkovårdar, där så befinnes lämpligt, därefter barn som bära gåvor av årets skörd, slutligen prästen. Barnen nedlägga gåvorna vid altarringen, varefter de taga plats längs vardera sidan av koret och, tillsammans med den övriga församlingen, växelvis läsa med prästen.

2. Till ingång

Prästen sjunger eller säger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen sjunger eller säger:

Herre, skynda till min frälsning.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

3. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren, avslutat med *Ära vare Fadern etc.*

Prästen säger:

Kommen, låtom oss höja glädjerop till Herren.

Församlingen säger:

Låtom oss träda fram inför hans ansikte med tacksägelse.

Prästen säger:

Given åt Herren hans namns ära, bären fram skänker, och kommen i hans gårdar.

Församlingen säger:

Jorden har givit sin gröda. Gud, vår Gud, välsigne oss.

Prästen säger:

Du låter dig vårda om landet och giver det överflöd.

Församlingen säger:

Guds källa har vatten till fyllest.

Prästen säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Skriftläsning med psalmsång

Skriftläsningen må ock kunna utföras av lekman från pulpet i koret (ambon). Psalmen sjunges utan orgelförspe.

Prästen läser:

Lovad vare du, Herre, vår fader Israels Gud, från evighet till evighet!

Församlingen sjunger:

Lover Gud i himmelshöjd!
Varje själ, till honom böjd,
Varje stämma, glad och from,
Love i hans helgedom.

Prästen läser:

Rikedom och ära komma från dig, Herre, du råder över allt, och i din hand är kraft och makt; det står i din hand att göra vad som helst stort och starkt.

Församlingen sjunger:

Ty allt vad hans hand har gjort
Är allt dråpeligt och stort,
Och hans stora härlighet
Varar i all evighet.

Prästen läser:

Så tacka vi dig nu, vår Gud, och lova ditt härliga namn.

Församlingen sjunger:

Lover honom allan stund
Högt och utav hjärtans grund.
Ljuvt bland helga sångers tal
Klinge harpa och cymbal.

Prästen läser:

Från dig kommer allt, och ur din hand hava vi givit det åt dig.

Församlingen sjunger:

Allt vad liv och anda har,
Skynda dig och redo var,
Lova Herren Jehova,
Prisa Gud: Halleluja!

5. Körsång

6. Predikan

7. Psalmsång

8. Magnificat (Sv. Ps. 610)

utföres som körsång eller sjunges av församlingen. I sistnämnda fall uteslutes psalmen efter predikan.

9. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

Himmelske Fader, du som upplåter din hand och mättar allt levande med nåd, vi tacka dig, att du fullbordat årets kretslopp med sådd och skörd. Lovad vare du som krönt året med ymnighet och förlänat oss markens gröda. Vi bedja dig: Giv oss nåd att med tacksamma hjärtan mottaga dina gåvor. Hjälp oss att bruka dem oss själva till gagn, vår nästa till hjälp och ditt namn till ära. Må vi för de timliga hävornas skull ej förgäta, att människan lever icke allenast av bröd. Giv oss nåden att leva av honom, som är brödet från himmelen, din Son, Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

10. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

11. *Fader vår*

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

12. *Tackom och lovom*

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

13. *Välsignelsen*

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hitillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevarer eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och giv eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. *Slutpsalm*

Nyårsvigilia

A. Nyårsvigilia utan altartjänst

1. Körsång

2. Psalmsång

Under psalmsången går prästen upp på predikstolen.

3. Predikan

Predikan avslutas i lämplig tid före 12-slaget. Stilla orgelmusik må kunna utföras tills klockringningen börjar. Psalmsång må därefter kunna förekomma.

4. Bön

Prästen beder:

Evige, allsmäktige Gud och Fader, du som låter den dag som nu är förgå och döljer den kommande, och som i nåd giver oss ett ögonblick i sänder, vi tacka dig för det år som nu fullbordat sitt lopp, för dess glädje och dess sorger, för vad det givit och tagit. Förlåt oss våra skulder och hemliga brister, vad vi brutit och försummat. Låt icke någon människa lida för vår skull, utan öppna vägar att gottgöra det som vi gjort eller underlåtit. Hjälp oss att ångra och begråta vår synd och av hjärtat förlåta varandra. Lös oss från gränelsen över det förgångna och från ångslan över det kommande, och giv att vi rätt må bruka varje ny dag du beskär oss. I din hand lämna vi det gamla, och i förtröstan till din nåd gå vi över tröskeln till det nya. Visa oss, Herre, dina vägar, och led oss genom tidens dunkel till det mål som du har satt för vårt jordelivs vandring. Amen.

5. Välsignelsen

Slutligen säger prästen:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och giv eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

6. Slutpsalm

B. Nyårsvigilia med altartjänst

1. Körsång

2. Psalmsång

Under psalmsången träder prästen för altaret.

3. Inledning

Efter psalmsångens slut sjunger eller säger prästen, vänd mot altaret:

En tillflykt är han, urtidens Gud,

Församlingen sjunger eller säger:

Och härnere råda hans eviga armar.

Prästen sjunger eller säger:

Hos Gud är min frälsning och min ära;

Församlingen sjunger eller säger:

Min starka klippa, min tillflykt har jag i Gud.

Prästen sjunger eller säger:

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Församlingen sjunger eller säger:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

4. Textläsning

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Hören Herrens ord i Psaltaren (genom evangelisten N., aposteln N.).

Prästen läser:

Församlingen reser sig.

Jag lyfter mina ögon upp till bergen: varifrån skall min hjälp komma? Min hjälp kommer från Herren, som har gjort himmel och jord. Icke skall han låta din fot vackla, icke slumrar han som bevarar dig! Nej, han som bevarar Israel, han slumrar icke, han sover icke. Herren är den som bevarar dig, Herren är ditt skydd på din högra sida. Solen skall icke skada dig om dagen, ej heller månen om natten. Herren skall bevara dig för allt ont, han skall bevara din själ. Herren skall bevara din utgång och din ingång, från nu och till evig tid. (Psalt. 121.)

eller

Ty så hög som himmelen är över jorden, så väldig är hans nåd över dem som frukta honom. Så långt som öster är från väster låter han våra över-

trädelser vara från oss. Såsom en fader förbarmar sig över barnen, så förbarmar sig Herren över dem som frukta honom. Ty han vet vad för ett verk vi äro, han tänker därpå att vi äro stoft. En människas dagar äro såsom gräset, hon blomstrar såsom ett blomster på marken. När vinden går däröver, då är det icke mer, och dess plats vet icke mer därav. Men Herrens nåd varar från evighet till evighet över dem som frukta honom, och hans rättfärdighet intill barnbarn, när man håller hans förbund och tänker på hans befallningar och gör efter dem. (Psalt. 103: 11—18.)

eller

Jesus framställde denna liknelse: »En man hade ett fikonträd planterat i sin vingård; och han kom och sökte frukt därpå, men fann ingen. Då sade han till vingårdsmannen: 'Se, nu i tre år har jag kommit och sökt frukt på detta fikonträd, utan att finna någon. Hugg bort det. Varför skall det därjämte få utsuga jorden?' Men vingårdsmannen svarade och sade till honom: 'Herre, låt det stå kvar också detta år, för att jag under tiden må gräva omkring det och göda det; kanhända skall det så till nästa år bära frukt. Varom icke, så må du då hugga bort det.'» (Luk. 13: 6—9.)

eller annan lämplig text.

Efter läsningens slut säger prästen:

Gud vare tack för det eviga livets ord. Amen.

Församlingen sätter sig ned.

5. Litania

Prästen sjunger eller säger:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen vänder sig mot altaret.

Prästen: Evige, allsmäktige Gud, vi tacka dig för alla dina välgärningar: Du giver oss dagligt bröd, du giver oss vederkvickelse och glädje, du fostrar oss genom trångmål och kors för ditt rike, du har skänkt oss ditt heliga ord, du upptager oss i din kyrka på jorden, du har berett oss ett evigt hem hos dig.

Församlingen: Dig vare ära i evighet!

Prästen: Vi bedja dig i vår Herres Jesu namn: Se nådeligen till din kristna kyrka och helga henne i din sanning. Giv henne rätta tjänare. Sänd arbetare i din myckna skörd, och låt ditt namn

bliva känt över hela jordens krets. Församla dina kristtrogna i världen, att det må bliva en hjord och en herde.

Församlingen: Hör oss, milde Herre Gud!

Prästen: Håll din skyddande hand över konung och folk. Välsigna alla hemmen i vårt land. Led vår ungdom på dina vägar. Hjälp dem som fostra och lära. Tänd kärlekens eld i allas våra hjärtan och giv fred åt folken på jorden.

Församlingen: Förbarma dig över oss!

Prästen: Herre, hjälp alla lidande och betryckta. Styrk oss i dödens stund. Herre, led oss genom tidens mörker, genom dess oro och villa, genom faror och frestelser till ditt eviga rike.

Församlingen: Hör oss, milde Herre Gud!

Prästen:

O Gud, du som har rikedomar att giva åt alla som åkalla dig, vi tacka dig för att du också under detta år har låtit oss erfara din nåd och din trofasthet. Lär oss att pröva vad som är din vilja och att i ord ochandel fullfölja vad som är gott och välbehagligt inför dig. Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Församlingen: Amen.

6. Psalmsång

Före psalmen må körsång kunna utföras.

Under psalmsången går prästen upp på predikstolen.

7. Predikan

Predikan avslutas i lämplig tid före 12-slaget. Stilla orgelmusik må kunna utföras tills klockringningen börjar. Psalmsång må därefter kunna förekomma.

8. Bön

Prästen beder:

Evige, allsmäktige Gud och Fader, du som låter den dag som nu är förgå och döljer den kommande, och som i nåd giver oss ett ögonblick i sänder, vi tacka dig för det år som nu fullbordat sitt lopp, för dess glädje och dess sorger, för vad det givit och tagit. Förlåt oss våra skulder och hemliga brister, vad vi brutit och försummat. Låt icke någon människa lida för vår skull, utan öppna vägar att gottgöra det som vi gjort eller underlåtit. Hjälp oss att ångra och begråta vår synd och av hjärtat förlåta varandra. Lös oss från grämseln över det förgångna och från ängslan över det kommande, och giv att vi rätt må bruka varje ny dag du beskär

oss. I din hand lämna vi det gamla, och i förtröstan till din nåd gå vi över tröskeln till det nya. Visa oss, Herre, dina vägar, och led oss genom tidens dunkel till det mål som du har satt för vårt jordelivs vandring. Amen.

9. Välsignelsen

Slutligen säger prästen:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och giv eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

10. Slutpsalm

Ljugsudstjänst vid Trettandedag Jul och Kyndelsmässodagen

1. Psalmsång

Under orgelförspelet går en procession av barn eller ungdom, bärande ännu ej tända ljus, fram mot koret, där de taga plats utmed vardera sidan. Processionen må även kunna inträda efter predikan.

2. Predikan

3. Psalmsång

Under psalmsången träder prästen för altaret och barnen ställa sig runt omkring altarringen.

4. Växelläsning

Efter psalmsångens slut säger prästen, vänd mot församlingen:

I begynnelsen skapade Gud himmel och jord. Och jorden var öde och tom, och mörker var över djupet. Och Gud sade: »Varde ljus»; och det vart ljus.

Prästen går ned till altarringen och mottager av barnen tvenne ljus, som han tänder vid de på altaret stående ljusen och därefter återlämnar. Han förfar på samma sätt med samtliga ljus. Sedan ljusen tänts, läser prästen, vänd mot församlingen, växelvis med barnen några av följande bibelord.

Prästen:

1. Det folk som vandrar i mörkret skall se ett stort ljus.
2. Stå upp, var ljus, ty ditt ljus kommer, och Herrens härlighet går upp över dig.
3. Jesus sade: »Jag är världens ljus.»
4. Jesus sade: »Den som följer mig, han skall förvisso icke vandra i mörkret,
5. Den himmelska staden behöver icke sol eller måne till att lysa där,

Barnen:

Över dem som bo i dödsskuggans land skall ett ljus skina klart.
Och folken skola vandra i ditt ljus och konungarna i glansen som går upp över dig.
Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har icke fått makt därmed.
Ty han skall hava livets ljus.»
Ty dess ljus är Lammet.

Prästen:

Ära vare Fadern och Sonen och
den Helige Ande,

Barnen:

Såsom det var av begynnelsen, nu
är och skall vara, från evighet till
evighet. Amen.

5. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen eller kören (v. 1 och 3), barnen (v. 2 och 4) och församlingen (v. 5)
som växelsång.

6. Fader vår

Prästen säger:

Låtom oss bedja.

Prästen knäböjer och beder, vänd mot altaret:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

7. Tackom och lovom

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

8. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Församlingen sätter sig ned eller förbliver stående under välsignelsen, alltefter hit-tillsvarande sed.

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

9. Slutpsalm

Under psalmsången eller orgelförspelet till psalmen går processionen tillbaka genom kyrkan, först prästen och därefter barnen, bärande de brinnande ljusen.

Passionsgudstjänst utan predikan

1. Psalmsång

Under psalmsången träder prästen för altaret.

2. Inledning

Efter psalmsångens slut säger prästen, vänd mot altaret:

Kristus är försoningen för våra synder,

Församlingen säger:

Ja, icke allenast för våra, utan ock för hela världens.

Prästen säger:

Det var Gud som i Kristus försonade världen med sig själv.

Församlingen säger:

Kommen, låtom oss tillbedja.

Prästen (eller kören) sjunger:

Höga kors, du enda ädla, bland de träd, som vuxit här.
Fast du ej bär blad och blommor, intet träd din like är.
Ljuva stam med ljuva grenar, som den ljuva bördan bär.

Församlingen sjunger:

All den dom, som genom fallet över världen kommen var
och från det förbjudna trädet låg på syndigt släkte kvar,
ville han på trädet sona, på det kors, som honom bar.

Prästen (eller kören) sjunger med församlingen:

Kristi kors! Blott du är värdigt, att dig hela världen ser.
Du för Israel och folken är det rätta Guds baner,
och den dig i tron har skådat, dom och död ej rädes mer.

3. Bön

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Låtom oss tacka och bedja.

Prästen fortfar, vänd mot altaret:

O Gud, du som låter förkunna för oss huru din Son, Jesus Kristus, utblottade sig, i det han antog tjänareskepnad och ödmjukade sig och blev lydig intill döden, vi tacka dig för att han genom sitt lidande och sin död har åt oss invigt en ny och levande väg till dig. Vi bedja dig: Lär oss besinna, att han är försoningen för våra synder. Låt evangeliet om hans kors ibland oss bevisa sig såsom en kraft till frälsning för var och en som tror. Gör oss till hans efterföljare och rena våra själar till oskrymtad broderlig kärlek. Hjälp oss att ståndaktigt uthärda lidande och att bevisa tålamod intill änden. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

4. Läsning ur Vår Herres Jesu Kristi lidande

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Hören akten stycket ur vår Herres Jesu Kristi lidande.

Prästen läser texten, vilket må kunna ske från pulpet i koret (ambon). Efter varje stycke sjunges en psalm, inledd med kort orgelförspel. Sist må i stället för psalm körsång kunna utföras.

5. Litania

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen vänder sig mot altaret.

Prästen: Evige, allsmäktige Gud, vi tacka dig för alla dina välgärningar: Du giver oss dagligt bröd, du giver oss vederkvickelse och glädje, du fostrar oss genom trångmål och kors för ditt rike, du har skänkt oss ditt heliga ord, du upptager oss i din kyrka på jorden, du har berett oss ett evigt hem hos dig.

Församlingen: Dig vare ära i evighet!

Prästen: Vi bedja dig i vår Herres Jesu namn: Se nådeligen till din kristna kyrka och helga henne i din sanning. Giv henne rätta tjänare. Sänd arbetare i din myckna skörd, och låt ditt namn bli känt över hela jordens krets. Församla dina kristtrogna i världen, att det må bli en hjord och en herde.

Församlingen: Hör oss, milde Herre Gud!

Prästen: Håll din skyddande hand över konung och folk. Välsigna alla hemmen i vårt land. Led vår ungdom på dina vägar. Hjälp dem som fostra och lära. Tänd kärlekens eld i allas våra hjärtan och giv fred åt folken på jorden.

Församlingen: Förbarma dig över oss!

Prästen: Herre, hjälp alla lidande och betryckta. Styrk oss i dödens stund. Herre, led oss genom tidens mörker, genom dess oro och villa, genom faror och frestelser till ditt eviga rike.

Församlingen: Hör oss, milde Herre Gud!

Prästen:

O Gud, du som sände din Son till oss, icke för att han skulle låta tjäna sig, utan för att tjäna och giva sitt liv till lösen för många, hjälp oss att vi icke förgäta den förebild han efterlämnade åt oss, utan vandra i hans fotspår i villig tjänst åt våra bröder. Genom samme din Son, Jesus Kristus, vår Herre.

Församlingen: Amen.

6. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet. Amen.

7. Välsignelsen

Slutligen säger prästen, vänd mot församlingen:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och giv eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

8. Slutpsalm

Kyrkmässa

Kyrkmässa firas enligt Den svenska kyrkohandbokens *Ordning för den allmänna gudstjänsten: Högmässa*, Första kapitlet, avd. 1 A. Härvid användas nedanstående *psalmer, introitus, kollektbön* och *texter*.

Ingångspsalms: Sv. Ps. 162

Gradualpsalm: Sv. Ps. 600: 1—5

Introitus

Detta måste vara en helig plats;

här bor förvisso Gud, och här är himmelens port.

Huru ljuvliga äro icke dina boningar, Herre Sebaot!

Min själ längtar och trängtar efter Herrens gårdar.

Ära vare Fadern och Sonen och den Helige Ande,

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

Kollektbön

O Gud, du som tillstädjer oss att i dag fira åminnelsen av detta tempels uppförande och alltjämt förunnar oss att här samlas kring ditt ord och dina sakrament, hör din församlings böner och giv oss att i glädje mottaga de gåvor, du beskär oss genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

Epistel: Uppb. 21: 2—5

Jag, Johannes, såg den heliga staden, ett nytt Jerusalem, komma ned från himmelen, från Gud, färdigsmydd såsom en brud som är prydd för sin brudgum. Och jag hörde en stark röst från tronen säga: »Se, nu står Guds tabernakel bland människorna, och han skall bo ibland dem, och de skola vara hans folk; ja, Gud själv skall vara hos dem och skall avtorka alla tårar från deras ögon. Och döden skall icke mer vara till, och ingen sorg eller klagan eller plåga skall vara mer; ty det som förr var är nu förgånget.»

Och han som satt på tronen sade: »Se, jag gör allting nytt.» Ytterligare sade han: »Skriv; ty dessa ord äro vissa och sanna.»

Evangelium: Luk. 19: 1—10

Vid den tiden kom Jesus in i Jeriko och gick fram genom staden. Där fanns en man, vid namn Sackeus, som var förman för publikanerna och

en rik man. Denne ville gärna veta vem som var Jesus och ville se honom, men han kunde det icke för folkets skull, ty han var liten till växten. Då skyndade han i förväg och steg upp i ett mulbärsfikonsträd för att få se honom, ty han skulle komma den vägen fram. När Jesus nu kom till det stället, såg han upp och sade till honom: »Sackeus, skynda dig ned, ty i dag måste jag gästa ditt hus.» Och han skyndade sig ned och tog emot honom med glädje. Men alla som sågo det knorrade och sade: »Han har gått in för att gästa hos en syndare.» Men Sackeus trädde fram och sade till Herren: »Herre, hälften av mina ägodelar giver jag nu åt de fattiga; och om jag har utkrävt för mycket av någon, så giver jag fyradubbelt igen.» — Och Jesus sade om honom: »I dag har frälsning vederfarits detta hus, eftersom också han är en Abrahams son. Ty Människosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det som var förlorat.»

Gudstjänst vid fosterländsk och medborgerlig högtid

1. Psalmsång

Under orgelförspelet må fanor och standar kunna införas.

2. Högtidstal eller predikan

3. Psalmsång

Under psalmsången träder prästen för altaret.

4. Växelsång

Prästen sjunger eller läser, vänd mot altaret, en eller flera av följande växelsånger:

1. Gud är vår tillflykt och vår starkhet, en hjälp i nöden, väl beprövad.

Herren Sebaot är med oss,

2. Ynglingar kunna bliva trötta och uppgivas, och unga män kunna falla;

3. De älskade icke så sitt liv, att de drogo sig undan döden.

4. Om Herren icke bygger huset, så arbeta de fåfängt, som bygga därpå.

5. Herren gör rättfärdighetens verk
Såsom en fader förbarmar sig
över barnen,

Prästen sjunger eller läser:

Ära vare Fadern och Sonen och
den Helige Ande,

Församlingen svarar:

Därför skulle vi icke frukta, om än jorden omvälvdes och bergen vacklade ned i havsdjupet.

Jakobs Gud är vår borg.

Men de som bida efter Herren hämta ny kraft, de få nya vingfjädrar såsom örnarna.

Ingen har större kärlek, än att han giver sitt liv för sina vänner.

Om Herren icke bevarar staden, så vakar väktaren fåfängt.

Och skaffar rätt åt alla förtryckta.
Så förbarmar sig Herren över dem som frukta honom.

Församlingen svarar:

Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.

5. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Med dig vare ock Herren.

Församlingen sjunger:

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

Evige, allsmäktige Gud, håll med din starkhet all god överhet vid makt, och låt henne bliva folken till välsignelse. Tag i ditt beskydd vårt fosterland och alla som däri bygga och bo. Välsigna konungen och hans råd. Led våra styresmän på dina vägar. Giv dem visdoms och Herrens fruktans Ande, och låt oss alla föra ett lugnt och stilla leverne, i all gudaktighet och ärlighet, i alla våra livsdagar. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

eller

Vi tacka och prisa dig, himmelske Fader, du nåderike Gud, för det land du skänkt oss till arv och eget. Vi tacka dig för den mångfaldiga nåd som du från fordomtima allt intill denna dag har bevisat vårt folk: för ljustet och kraften av ditt heliga ord, för frihetens oskattbara förmån, för lagens och rättens hägn, för män och kvinnor som du uppväckt ibland oss till ädel kamp och offervillig tjänst, vårt land till fromma.

Vi bedja dig: Förläna oss att så förvalta det arv vi undfått från fäderna, att det, bevarat och förkovrat, må lämnas i kommande släktens vård. Du har kallat oss till ett himmelskt medborgarskap. Hjälp oss att i tacksamhet för denna din nåd, efter din vilja, städse skicka oss som goda medborgare i vårt jordiska fädernesland.

Gör oss, o Gud, till ett folk som fruktar dig och i din fruktan äger sin starkhet och sitt hopp. Dig allena vare äran. Amen.

eller

Dig, vår Herre och Gud, vare lov för all den godhet och trofasthet som du bevisat vårt folk. Vi prisa dig att du i nödens stund åt din kyrka uppväckt hjältar och hjälpare, de där icke så älskade sitt liv, att de drogo sig undan döden, utan för evangelii sanning och för samvetets rätt offrade allt, intill det yttersta. Vi upphöja ditt namn för att du åt vårt folk har låtit hövdingar och försvarare uppstå, till att skydda fäderneslandets urgamla frihet, främja lagfäst ordning och befordra fredens verk.

Vi bedja dig att du ville giva oss kraft att efterfölja dessa dina tjänares föresyn, i uthålligt mannamod och i oskrymd gudsfuktan. Gör oss fasta och oförfärade i kampen för allt vad gott är. Bryt vår själviska vilja, och hjälp oss att frukta och älska dig över allting, du vår Gud och Fader. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

eller annan lämplig bön.

6. *Pro pace et principe (Sv. Ps. 603)*

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

7. *Fader vår*

Under *Fader vår* sänkas fanor och standar.

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet.

Församlingen sjunger:

Amen.

8. *Tackom och lovom*

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Tackom och lovom Herren.

Prästen sjunger med församlingen:

Församlingen reser sig och sjunger:

Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

9. *Välsignelsen*

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Församlingen sjunger:

Amen, amen, amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

10. *Slutpsalm*

Under den avslutande orgelmusiken må fanor och standar föras ut ur kyrkan.

Körsång eller musik utföras lämpligen före mom. 1, mellan mom. 2 och 3 eller efter mom. 10.

Gudstjänst till de hädangångnas minne

1. Körsång

2. Psalmsång

Under psalmsången träder prästen för altaret.

3. Till ingång

Prästen säger eller sjunger, vänd mot altaret:

O Gud, kom till min räddning.

Församlingen säger eller sjunger:

Herre, skynda till min frälsning. Amen.

4. Ord ur Psaltaren

Prästen må ock kunna läsa något ställe ur Psaltaren.

Prästen säger:

Såsom en fader förbarmar sig över barnen,

Församlingen säger:

Så förbarmar sig Herren över dem som frukta honom.

Prästen säger:

En människas dagar äro såsom gräset,

Församlingen säger:

Hon blomstrar såsom ett blomster på marken.

Prästen säger:

När vinden går däröver, då är det icke mer,

Församlingen säger:

Och dess plats vet icke mer därav.

Prästen säger:

Men Herrens nåd varar från evighet till evighet över dem som frukta honom,

Församlingen säger:

Och hans rättfärdighet intill barnbarn. Amen.

5. Skriftläsning

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Hören Herrens ord ur Vishetens bok.

Prästen läser:

Församlingen reser sig.

De rättfärdigas själar äro i Guds hand, och ingen plåga kan nå dem. Väl synas de i de dåraktigas ögon vara döda, och såsom ofärd räknas deras hädanfärd, och deras bortgång från oss såsom undergång; men de äro i frid. Ty om de än, efter vad människor mena, bliva straffade, så är dock deras hopp fyllt av odödlighet.

Efter läsningens slut säger prästen:

Gud vare tack för det eviga livets ord. Amen.

Församlingen sätter sig ned.

6. Psalmsång

Under psalmsången går prästen upp på predikstolen.

7. Predikan eller tal

Efter predikan eller talet må, där så befinnes lämpligt, de under året avlidnas namn kunna nämnas, varefter följer en stunds tystnad jämte klämtning eller klockringning.

Till sist säger prästen:

Herre, låt ditt ljus lysa för dem och giv dem den eviga vilan. Amen.

8. Körsång

9. Psalmsång

Under psalmsången träder prästen för altaret.

10. Bön

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen beder, vänd mot altaret:

Barmhärtige Gud, jag bönfaller dig om frid för min själ i dina hyddor. Du är målet för min pilgrimsfärd. Redan nu under vandringen söker min

ande sin viloplats under dina vingars skugga. Låt mitt hjärta, detta de oroliga vågornas hav, finna frid hos dig för alltid. Min själ törstar efter dig, du levande Gud. När skall jag få se ditt ansikte? Du vet, o Herre, din tid, då du vill se till den som står vid din dörr och klappar. Låt den då öppnas för honom, så att han får träda in i ditt hus med fria steg och bliva hos dig evinnerligen. Amen.

11. O Kriste, du som ljuset är (Sv. Ps. 445)

sjunges av prästen (eller kören) och församlingen som växelsång.

12. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet. Amen.

13. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och giv eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

14. Slutpsalm

Sorge- och minnesgudstjänst

A. Sorge- och minnesgudstjänst utan inledande altartjänst

1. Psalmsång

Gudstjänsten inledes med stilla orgelmusik, varefter körsång må kunna utföras.

2. Tal eller predikan

Talet eller predikan efterföljes av en stunds tystnad jämte klämtning eller klockringning. Till sist säger prästen:

Herre, låt ditt ljus lysa för dem (honom, henne) och giv dem (honom, henne) den eviga vilan. Amen.

3. Psalmsång

Under psalmsången, som må kunna föregås av körsång, träder prästen för altaret.

Om jordfästning av den avlidne (de avlidna) icke förekommit, må gudstjänsten kunna fortsättas och avslutas med *Begravningsmässan* (Den svenska kyrkohandboken, Nionde kapitlet, avd. 2), *Fader vår* och *Välsignelsen*.

Eljest följes nedanstående ordning.

4. Litanía

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen vänder sig mot altaret.

Prästen: Evige, allsmäktige Gud.

Församlingen: Förbarma dig över oss.

Prästen: Herre, hör vår bön.

Församlingen: Herre, hör vår bön.

Prästen: Herre Gud Fader i himmelen.
 Herre Guds Son, världens Frälsare.
 Herre Gud, du Helige Ande.

Församlingen: Förbarma dig över oss.

Prästen: Var oss nådig.

Församlingen: Hjälp oss, milde Herre Gud.

Prästen: För alla synder,
 för all villfarelse,
 för allt ont,
 för djävulens försåt och list,
 för pest och hungersnöd,
 för krig och örlig,
 för uppror och tvedräkt,
 för eld och våda,
 för ond bråddöd,
 för den eviga döden

Församlingen: Bevara oss, milde Herre Gud.

Prästen:

Förläna oss, allsmäktige Gud, den frid som övergår allt förstånd, så att vi mitt under detta livets stormar och bekymmer må äga vår vila i dig. Gör oss vissa om att allting hägnas av din omsorg, styres av din vilja, bevaras av din kärlek. Giv oss ett frimodigt hjärta, så att vi kunna möta livets nöd och besvikelser, ja, det djupaste mörker, med den fröjdefulla vissheten att mörkret och ljuset bägge äro lika inför dig. Led, bevara och styr oss ända till slutet, så att ingen av oss går förlorad, utan vi alla nå fram till det oförgångliga livet.

Församlingen: Amen.

5. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet. Amen.

6. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

7. Slutpsalm

B. Sorge- och minnesgudstjänst med inledande altartjänst

1. Psalmsång

Gudstjänsten inledes med stilla orgelmusik, varefter körsång må kunna utföras. Under psalmsången träder prästen för altaret.

2. Inledning

Prästen sjunger eller säger:

Se, såsom en handsbredd har du gjort mina dagars mått,

Församlingen sjunger eller säger:

Och min livslängd är såsom intet inför dig.

Prästen sjunger eller säger:

Ty jag är en främling i ditt hägn,

Församlingen sjunger eller säger:

En gäst såsom alla mina fäder.

Prästen sjunger eller säger:

Och nu, vad förbida jag Herre? Till dig står mitt hopp.

Församlingen sjunger eller säger:

Du har varit vår tillflykt från släkte till släkte. Amen.

3. Textläsning

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Hören Herrens ord i Psaltaren (genom evangelisten N., aposteln N.).

Prästen läser:

Församlingen reser sig.

Såsom hjorten trängtar till vattenbäckar, så trängtar min själ efter dig, o Gud. Min själ törstar efter Gud, efter den levande Guden. När skall jag få träda fram inför Guds ansikte? Mina tårar äro min spis både dag och natt, ty ständigt säger man till mig: »Var är nu din Gud?» Men jag vill utgjuta inom mig min själ och hava i minne huru jag gick med hopen upp till Guds hus, under fröjderop och tacksägelse, i högtidsskaran. Varför är du så bedrövad, min själ, och så orolig i mig? Hoppas på Gud; ty jag skall åter få tacka honom för frälsning genom honom. (Psalt. 42: 2—6.)

eller

Herren är min herde, mig skall intet fattas, han låter mig vila på gröna ängar; han för mig till vatten där jag finner ro, han vederkvicker min själ; han leder mig på rätta vägar, för sitt namns skull. Om jag ock vandrar i dödsskuggans dal, fruktar jag intet ont, ty du är med mig; din käpp och stav, de trösta mig. (Psalt. 23: 1—4.)

eller

Vi åter hava vårt medborgarskap i himmelen, och därifrån vänta vi ock Herren Jesus Kristus såsom Frälsare, vilken skall så förvandla vår förnedringskropp, att den bliver lik hans härlighetskropp — genom den kraft varmed han ock kan underlägga sig allt. (Fil. 3: 20, 21.)

eller annan lämplig text.

Efter läsningens slut säger prästen:

Gud vare tack för det eviga livets ord. Amen.

Församlingen sätter sig ned.

4. Psalmsång

Under psalmsången går prästen upp på predikstolen.

5. Tal eller predikan

Talet eller predikan må efterföljas av en stunds tystnad jämte klämtning eller klockringning.

Till sist säger prästen:

Herre, låt ditt ljus lysa för dem (honom, henne) och giv dem (honom, henne) den eviga vilan. Amen.

6. Psalmsång

Under psalmsången, som må kunna föregås av körsång, träder prästen för altaret.

Om jordfästning av den avlidne (de avlidna) icke förekommit, må gudstjänsten kunna fortsättas och avslutas med *Begravningsmässan* (Den svenska kyrkohandboken, Nionde kapitlet, avd. 2), *Fader vår* och *Välsignelsen*.

Eljest följes nedanstående ordning.

7. Litania

Prästen sjunger eller säger, vänd mot församlingen:

Herren vare med eder.

Församlingen sjunger:

Med dig vare ock Herren.

Prästen sjunger eller säger:

Låtom oss bedja.

Prästen vänder sig mot altaret.

Prästen: Evige, allsmåktige Gud.

Församlingen: Förbarma dig över oss.

Prästen: Herre, hör vår bön.

Församlingen: Herre, hör vår bön.

Prästen: Herre Gud Fader i himmelen.
Herre Guds Son, världens Frälsare.
Herre Gud, du Helige Ande.

Församlingen: Förbarma dig över oss.

Prästen: Var oss nådig.

Församlingen: Hjälp oss, milde Herre Gud.

Prästen: För alla synder,
för all villfarelse,
för allt ont,
för djävulens försåt och list,
för pest och hungersnöd,
för krig och orlig,
för uppror och tvedräkt,
för eld och våda,
för ond bråddöd,
för den eviga döden

Församlingen: Bevara oss, milde Herre Gud.

Prästen:

Förläna oss, allsmåktige Gud, den frid som övergår allt förstånd, så att vi mitt under detta livets stormar och bekymmer må äga vår vila i dig. Gör oss vissa om att allting hägnas av din omsorg, styres av din vilja, bevaras av din kärlek. Giv oss ett frimodigt hjärta, så att vi kunna möta livets nöd och besvikelser, ja, det djupaste mörker, med den fröjdefulla

vissheten att mörkret och ljuset bägge äro lika inför dig. Led, bevara och styr oss ända till slutet, så att ingen av oss går förlorad, utan vi alla nå fram till det oförgängliga livet.

Församlingen: Amen.

8. Fader vår

Prästen knäböjer och beder:

Församlingen faller på knä eller böjer sig ned.

Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden; vårt dagliga bröd giv oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet. Amen.

9. Välsignelsen

Prästen säger, vänd mot församlingen:

Böjen edra hjärtan till Gud och mottagen välsignelsen.

Prästen fortfar:

Herren välsigne eder och bevare eder.

Herren låte sitt ansikte lysa över eder och vare eder nådig.

Herren vände sitt ansikte till eder och give eder frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Prästen vänder sig mot altaret.

10. Slutpsalm

Nedsättande av urna

Där så befinnes lämpligt, inledes akten med *psalmsång*.

Därefter läser den som anmodats att utföra akten:

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn.

Så säger den Heliga Skrift:

Du, Herre, låter människorna vända åter till stoft, du säger: »Vänden åter, I människors barn.»

Dock, jag vet att min förlossare lever, och att han till slut skall stå fram över stoftet. Amen.

Dagar komma, dagar flykta;
Håll dig vid Guds ord och säg:
Det är mina fötters lykta
Och ett ljus på all min väg.
Hav din lust i detta ord,
Som av ålder på vår jord
Mänskors tröst och frid beredde
Och till himmelen dem ledde.

Herren välsigne oss och bevare oss.

Herren låte sitt ansikte lysa över oss och vare oss nådig.

Herren vände sitt ansikte till oss och give oss frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Akten må kunna avslutas med *psalmsång*.

Mottagande av ny biskop .

Mottagande av ny biskop sker i domkyrkan. Biskopen kallar stiftets prästerskap, domkapitlets ledamöter samt företrädare för församlingarnas kyrkoråd till *Högmässa med nattvardsgång*, helst så snart ske kan sedan han anlänt till stiftet. Biskopen utser skrifte-talare samt predikar själv och förrättar nattvardsmässan.

Sedan alla vid utsatt tid samlats, mottages biskopen vid domkyrkans port av domprosten eller annan av stiftets präster jämte en företrädare för stiftets lekmän och ledsagas fram till koret. Där hälsas han med ett *kort tal* av företrädaren för stiftets präster. Talet avslutas med orden:

Herren välsigne din ingång i detta N. stift.

Herren välsigne din ingång bland församlingarna och deras tjänare.

Herren välsigne din ingång i denna helgedom, så ock din utgång. Amen.

Därefter svarar biskopen i ett *kort tal*, avslutat med orden:

Gud är vår tillflykt och vår starkhet, en hjälp i nöden, väl beprövad.
Amen.

eller annat lämpligt Skriftens ord.

Omedelbart därefter begynner högmässan.

Mottagande av ny medarbetare i församlingen

Mottagande av ny medarbetare i församlingen: annan präst än kyrkoherde, kyrkovärd, organist, kyrkovaktare, diakon, diakonissa etc. sker snarast möjligt efter det att tjänsten tillträtts och i samband med *Högmässa*. Akten förrättas av församlingens kyrkoherde.

Efter högmässans slutpsalm framträda den nye medarbetaren, kyrkorådet och andra företrädare för församlingsarbetet jämte kyrkoherden i koret. Kyrkoherden håller där eller från altaret ett för tillfället lämpat *kort tal* till den nye medarbetaren.

Därefter säger kyrkoherden:

Låtom oss nu förena oss i förbön för denne (denna) vår församlings nye tjänare (nya tjänarinna).

Kyrkoherden knäböjer vid altaret och beder:

Den nye medarbetaren knäböjer vid altaringen.

Barmhärtige Gud, himmelske Fader. Du har själv befallt oss att i ord och gärning vittna om din Son, Jesus Kristus, för många en stötesten och en dårskap, men en Guds kraft till frälsning för var och en som tror.

Vi bedja dig att du måtte förläna denne din nye tjänare (denna din nya tjänarinna) i vår församling kraft att så fylla sin uppgift, att ditt namn bliver förhärligat. Skänk honom (henne) arbetets glädje och vissheten att du alltid är honom (henne) nära. Håll din skyddande hand över vår kyrka och församling och låt oss dag för dag tillväxa i din sanning och fruktan. Amen.

Kyrkoherden vänder sig mot den nye medarbetaren och säger:

Den nye medarbetaren förbliver knäböjande.

Böj ditt hjärta till Gud och mottag välsignelsen.

Kyrkoherden fortfar:

Herren välsigne dig och bevara dig.

Herren låte sitt ansikte lysa över dig och vare dig nådig.

Herren vände sitt ansikte till dig och give dig frid.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Den nye medarbetaren reser sig och återtager sin plats i koret.

Akten avslutas med *psalmsång*.

HISTORIK

Beredningsutskottet vid 1938 års kyrkomöte, vilket bl. a. hade till uppgift att granska det av ärkebiskop Erling Eidem den 10 februari 1938 avlämnade Förslag till revision av den svenska kyrkohandboken (SOU 1938: 2), underströk i dess betänkande nr 1 lämpligheten av att ritual för vissa gudstjänstliga akter infördes i ett bihang till kyrkohandboken. Det anförde: »I ett bihang till kyrkohandboken torde böra, i enlighet med från skilda håll framställda önskemål, införas anvisningar och i vissa fall fullständiga liturgiska formulär för gudstjänster av mera tillfällig art och frivilliga vigningsakter. Anvisningar böra sålunda lämnas rörande kyrkmässa, firande av Gustaf Adolfsminnets och andra fosterländska högtider, gudstjänst vid mottagning i domkyrka av biskop, som icke blivit vigd i sin stifts kyrka, gudstjänst för ungdom, gudstjänst för idrottsfolk, matutin, vesper, completorium, passionsgudstjänst utan predikan samt minnesgudstjänst (exempelvis då en död icke återfunnits vid drunkning eller då någon dör och begraves i främmande land). Dessutom kunde här införas anvisningar för inställande i församlingen av komminister, kyrkovärd, organist, kantor, klockare, församlingsdiakonissor och församlingssystrar. Samtliga dessa akter måste vara frivilliga.» Beträffande sistnämnda akt må i detta sammanhang anmärkas, att önskemål om ritual för dylik redan framförts i motion nr 38 vid 1934 års kyrkomöte. Kyrkomötet anhöll då i underdånig skrivelse den 4 december 1934, att Kungl. Maj:t täcktes uppdraga åt ärkebiskopen och rikets övriga biskopar att verkställa utredning i sagda ärende och därefter inkomma med förslag.

Den 9 december 1938 uppdrog Kungl. Maj:t åt biskop Tor Andræ att i anslutning till de av beredningsutskottet vid detta års kyrkomöte angivna riktlinjerna och med beaktande av de utav utskottet framburna önskemålen överarbeta och slutligt utforma det av ärkebiskop E. Eidem avgivna förslaget. Den 27 december 1940 avlämnade biskop T. Andræ sitt förslag (SOU 1940: 39) under förklaring, att han fullgjort sitt uppdrag »i vad detsamma rör den egentliga kyrkohandboken».

Vid 1941 års kyrkomöte, som med vissa ändringar antog sistnämnda förslag, framhöll beredningsutskottet i dess betänkande nr 1 »vikten av att det Bihang till kyrkohandboken, varom 1938 års beredningsutskott uttalat önskan, så snart ske kan kommer till utförande».

I anledning av vid 1951 års kyrkomöte väckt motion, nr 51, angående införande i kyrkohandboken av böner för skolgudstjänst, särskilt med

tanke på läsårs inledning och avslutning, erinrade beredningsutskottet i dess betänkande nr 9 om ovannämnda uttalande och påpekade, att det åt biskop T. Andræ i detta stycke givna uppdraget på grund av dennes frånfälle icke kommit att fullföljas. Utskottet fann det angeläget, att uppdraget lämnades åt annan person och snarast möjligt utfördes.

Vid 1953 års kyrkomöte väcktes slutligen två motioner, nr 3 och nr 15, i vilka föreslogs, att kyrkomötet ville hos Kungl. Maj:t i underdånighet hemställa, »att det Bihang till kyrkohandboken, varom beredningsutskottet vid 1938, 1941 och 1951 års kyrkomöten uttalat önskan, så snart ske kan kommer till utförande» och »att Konungen måtte låta utarbeta och till nästa kyrkomöte framlägga förslag till ett ritual för en enklare gudstjänst, ledd av lekman». Beredningsutskottet pekade i dess betänkande nr 2, vad beträffar motion nr 3, på förefintligheten av »gudstjänster, till vilka fastställt eller föreslaget ritual saknas och där alltså den liturgiska ordningen fastställs från fall till fall, såsom skolgudstjänster, minnesgudstjänster, aftongudstjänster och andra gudstjänster». Kyrkohandboken medgäve också, att »aftonsång må, efter vederbörligt tillstånd, även kunna hållas som *vesper* eller *kompletorium*» men någon ordning för dylika gudstjänster meddelades icke. De i 1914 och 1925 års vesperalen införda gudstjänstformulären hade visserligen tillåtits för kyrkligt bruk men hade aldrig införts i kyrkohandboken. »I andra fall brukas liturgiska böcker med utförligt ritual och kyrkomusikaliska bilagor, motsvarande breviarium och antifonale, vilka saknar officiell sanktion.» Med tanke på dessa förhållanden syntes det utskottet motiverat, att ett bihang till kyrkohandboken utarbetades, »så att ordning för sådana gudstjänster, som icke upptages i gällande kyrkohandbok, men icke desto mindre brukas inom ramen av kyrkans liturgiska liv och i viss utsträckning även förutsättes i kyrkohandbokens rubriker, kunde erbjudas den gudstjänstfirande församlingen». Beträffande motion nr 15 avstyrkte beredningsutskottet, att någon förändring skedde av ordningen för allmän gudstjänst, särskilt högmässa utan nattvard, som förrättades av lekman, men hänvisade angående »andra gudstjänsttillfällen, exempelvis helgsmålsbön eller sådan aftongudstjänst, där eljest i kyrkohandboken meddelat formulär icke följes», till vad utskottet anfört om förslaget angående bihang till kyrkohandboken. I anledning av beredningsutskottets betänkande anhöll kyrkomötet i underdånig skrivelse den 3 oktober 1953, att ovan nämnda Bihang till kyrkohandboken, så snart ske kunde, måtte komma till utförande.

PRINCIPIELLA SYNPUNKTER

1. När det gäller att avgöra för vilka gudstjänstliga akter ritual borde införas i ett bihang till kyrkohandboken, ha de sakkunniga utgått ifrån att införandet skall svara mot *ett faktiskt behov*. Samtidigt som de framlagda ritualen böra vara teologiskt godtagbara, har det syntts angeläget att de motsvaras av gudstjänstformer, som antingen redan förvärvat sig en allmänt erkänd plats i församlingarnas gudstjänstliv eller ha utsikt att göra detta.

De sakkunniga ha av denna orsak sökt skaffa sig en föreställning om vilka genom kyrkohandboken ej reglerade gudstjänstliga akter, som f. n. bilda ett levande inslag i församlingarnas gudstjänstliv. I detta syfte har ett antal frågor tillställts ett 10-tal präster från varje stift, varvid utrymme beretts åt företrädare för olika kyrkliga och liturgiska riktningar. Frågorna ha gällt förekomsten och utformningen av såväl i föregående kapitel omnämnda som andra av kyrkohandboken ej reglerade gudstjänstliga akter. De tillfrågade ha även beretts tillfälle att inkomma med synpunkter och önskemål.

Av i kyrkomötet vid olika tillfällen omnämnda gudstjänster, som ej upptagas i kyrkohandboken, ha de sakkunniga i sitt förslag medtagit vesper, passionsgudstjänst utan predikan, kyrkmässa, gudstjänst vid fosterländsk och medborgerlig högtid, sorge- och minnesgudstjänst, mottagande av ny biskop och mottagande av ny medarbetare i församlingen.

Det av biskop U. L. Ullman m. fl. sedan slutet av 1800-talet präglade liturgiska nydaningsarbetet inriktade sig bl. a. på *vespern*, som från denna tid på många håll blev en uppskattad gudstjänstform. Dess karaktär av högtidlig, till aftonen förlagd musikgudstjänst underströks genom det 1914 av U. L. Ullman och John Morén utgivna Förslag till Vesperale för Svenska Kyrkan, ett arbete som fortfarande helt eller delvis följes på åtskilliga ställen i landet. Detta verk bidrog säkerligen i hög grad till att i det allmänna medvetandet göra vespern till en högtidsgudstjänst med bestämd anknytning till kyrkoåret. Denna vesper var emellertid alltför konsertbetonad och utdragen. Senare nydaningsarbete, såsom i Vesperale för Svenska Kyrkan 1925, har framlagt värdefullt material men ej eliminerat den osäkerhet om de liturgiska formerna för denna gudstjänst, som f. n. förspörjes från många håll. Vesperns förankring i församlingarnas gudstjänstliv gör det emellertid angeläget att erbjuda en godtagbar ordning för dess utförande.

Under de senaste decennierna har man icke utan skäl kunnat tala om en »tidegårdsrörelse» inom svenskt gudstjänstliv. Tidegården har på många håll blivit ett betydelsefullt inslag i gudstjänstlivet, dock mer för den mindre gruppen än för menigheten i stort. Här har den största insatsen gjorts genom den av Arthur Adell och Knut Peters (†) sammanställda Den svenska tidegården (4:e uppl., Lund 1952). En musikbilaga, Det svenska antifonalet I (3:e uppl., Lund 1949), har utgivits för veckans tideböner. Det vore önskvärt, att även fortsättningen härtill, musiken för kyrkoårets tideböner, kunde publiceras.

Beredningsutskottet vid 1938 års kyrkomöte tangerade frågan om införandet av tidegården i ett bihang till kyrkohandboken, då den efterlyste ritual för matutin, vesper och completorium. Beträffande ritual för matutin och completorium ha emellertid de sakkunniga stannat vid att ej föreslå några dylika. De hänvisa i stället dels till gällande handboks ordning för högtidlig form av morgon- och aftonbön, dels till i Den svenska tidegården föreliggande ordning för matutin och completorium. I båda fallen bör, ifall så befinnes önskvärt, gudstjänsten kunna inledas med en kort predikan. Beträffande den högtidliga formen av aftonbön synes det för den klassiska vespern karakteristiska Magnificat lämpligen kunna utbytas mot det för completoriet utmärkande Nunc dimittis. Att de sakkunniga beträffande vespern gått en annan väg och lämnat den en väl tillmätt plats i sitt förslag, sammanhänger, såsom redan framhållits, med att denna gudstjänstform fått en betydligt fastare plats i församlingarnas gudstjänstliv. På många håll är den en av menigheten mycket uppskattad högtid, som regelbundet firas vid bestämda tider av kyrkoåret. De sakkunniga ha därför ansett sig böra erbjuda ett förslag, som ansluter sig till den klassiska vespern och samtidigt lämpar sig som församlingsgudstjänst. Matutin och completorium inta f. n. ej någon motsvarande plats. Ett framläggande av särskild ordning för dessa eller för övriga ej omnämnda tider skulle dessutom verka i splittrande riktning med hänsyn till det liturgiska arbete, vilket f. n. bedrives och ej kan betraktas som avslutat.

Passionsgudstjänst utan predikan firas i många kyrkor, i synnerhet under den stilla veckan. Behovet av utarbetad ordning för en dylik gudstjänst, där bönemomentet och textläsningen ur Vår Herres Jesu Kristi lidande få bli det dominerande, synes ovedersägligt.

Förslag till texter och böner för *kyrkmässa* eller kyrkoinvigingsfest upptogs i den 1921 utgivna evangelieboken. Motsvarande bestämmelser infördes däremot ej i nu gällande evangeliebok. Att gudstjänsten emellertid ej ansågs som mindre önskvärd, framgår dels av att särskilda utskottet vid 1941 års kyrkomöte i dess betänkande nr 1 framhöll, att utskottet »icke velat föreslå någon ordning för kyrkmässa, då sådan ordning synes böra ingå i det bihang till kyrkohandboken, om vars utarbetande kyrkomötet år 1938 gjort hemställan» och att »den nuvarande ordningen för

kyrkmässa» syntes utskottet »mindre tillfredsställande», dels av att redigeringskommitterade för sammanställande av utdrag ur kyrkohandboken, avsedda att bifogas den 1942 antagna evangelieboken, till dessa utdrag fogade ordning för kyrkmässa, som med någon omarbetning byggde på den i 1921 års evangeliebok meddelade ordningen.

Kyrkmässa firas f. n. på få ställen. Det bör dock anmärkas, att Den svenska tidegården innehåller tideböner för sagda högtid. Det har också framhållits, att möjligheten att fira en dylik högtid bör tillvaratagas, eftersom den har stora förutsättningar att samla menigheten kring ett gemensamt vitalt intresse: den egna kyrkan och dess historia. Detta bör lämpligen ske i samband med församlingens ordinarie gudstjänst, ej vid någon specialgudstjänst. De sakkunniga ha därför, i likhet med tidigare anvisningar, framlagt ett förslag till utformning av högtiden som högmässa, vars särskilda karaktär understrykes av psalmer, introitus, kollektbön och texter.

De av beredningsutskottet vid 1938 års kyrkomöte omnämnda gudstjänsterna till firande av Gustaf Adolfsminnet och andra fosterländska högtider voro för några decennier sedan betydligt vanligare än nu. I 1914 års Vesperale upptogs särskilda ordningar för vesper vid Gustaf Adolfsfest och vid kyrklig nationalfest. I de inkomna enkätsvaren omvittnas emellertid ganska ofta att man nu upphört att fira Gustaf Adolfsminnet med särskild gudstjänst. Endast där denna högtid omhänderhas och uppbäres av en viss sammanslutning eller firas under särskilt publikdragande former håller den sin ställning. Till stor del torde denna utveckling sammanhånga med den närbelägna Allhelgonahögtidens allt mer dominerande ställning. Då de sakkunniga emellertid i anslutning till ovannämnda önskemål framlägga förslag till ordning för *gudstjänst vid fosterländsk och medborgerlig högtid*, sammanhänger detta med att ett behov av dylik ordning dock synes föreligga. Gudstjänster anordnas nämligen ofta vid nationella högtider, städers och institutioners jubiléer etc., och det bör vara en självklar förpliktelse för kyrkan att i sådana sammanhang kunna erbjuda en samlande och lyftande ordning.

Ej minst det sistförflutna kriget har aktualiserat behovet av de av beredningsutskottet vid 1938 års kyrkomöte efterlysta anvisningarna rörande *sorge- och minnesgudstjänster*. Även i fredstid är det ej ovanligt med olyckstillfällen, där den omkomne ej återfinnes och någon jordfästning alltså ej kan äga rum. Vidare hemföres ofta stoftet efter någon, som avlidit i utlandet och där jordfästs. De efterlevande ha i samtliga fall en självklar rätt att under gudstjänstliga former få samlas kring den bortgångnes minne.

Ehuru gällande handbok medger, att biskopsvigning även kan ske i den utnämnde biskopens egen domkyrka, är det regel och ur principiell synpunkt även riktigast, ett vigningen förrättas i Uppsala domkyrka. Emel-

lertid har det länge förnummits som ett önskemål, att den nye biskopen även mottoges i sin domkyrka genom en särskild högtid. I all synnerhet är detta fallet, då en biskop förflyttas från ett stift till ett annat och någon biskopsvigning alltså ej sker. Någon traditionell utformning av ett dylikt *mottagande av ny biskop* finnes ej. I den mån en sådan akt förekommit, har den i regel förbundits med en gudstjänst, antingen av ordinarie slag eller avsedd endast för stiftets präster. De sakkunniga ha i sitt förslag anknutit till denna ordning, varvid de ansett det vara av betydelse, att den nye biskopen ej blott beredes tillfälle att möta prästerskapet eller domkyrkans ordinarie menighet utan företrädare för hela stiftet, såväl dess präster som lekmän.

Det vid 1938 års kyrkomöte framförda önskemålet om anvisningar för inställande i församlingen av vissa befattningshavare tillmötesgicks sedermera beträffande komministrarna i viss utsträckning genom gällande handboks förklaring, att »komminister må, om han själv detta önskar, kunna genom en kyrklig akt inställas i sin tjänst». Några närmare anvisningar gavs emellertid ej. Det torde också vara mycket sällsynt, att en i församlingens tjänst nyligen förordnad person — präst eller lekman — inställes genom en liturgiskt utformad akt i stil med den vid kyrkoherdeinstallation förekommande. Däremot är det vanligt, att den nytillträdde i samband med en gudstjänst hälsas välkommen i församlingen under mer personliga former. I flera av de inkomna svaren efterlysas anvisningar för en dylik ordning. De sakkunniga, som anse att installationen i egentlig mening bör reserveras för kyrkoherde och alltså vara en relativt sällan återkommande högtid i församlingarnas liv, ha, när de i sitt förslag även medtagit ordning för *mottagande av ny medarbetare i församlingen*, anknutit till ovan omnämnda enklare praxis.

Några av de vid 1938 års kyrkomöte omtalade akterna återfinnas ej i föreliggande förslag. Dit hör gudstjänst för ungdom och för idrottsfolk. De sakkunniga ifrågasätta lämpligheten av att i ett bihang till kyrkohandboken agendariskt fixera gudstjänstliga akter, som uteslutande rikta sig till en bestämt avgränsad grupp inom församlingen. I regel bör det vara kyrkans uppgift att fostra de unga till att delta i församlingens ordinarie gudstjänster, främst högmässan. När förutvarande konfirmander etc. samlas, sker detta också naturligast i samband med denna gudstjänst. En av de tillfrågade skriver: »Att skapa en gudstjänstform, särskilt avpassad för ungdom, måste vara ödeläggande för gudstjänstlivet. Ungar människor kommer ju att få den uppfattningen, att högmässan med eller utan nattvardsgång är en gudstjänst för äldre personer.» När gudstjänsttillfällen, som rikta sig till särskilda grupper, ändock förekomma, spela för övrigt lokala och psykologiska omständigheter en så betydande roll, att initiativet till gudstjänstens utformning helt bör överlämnas till dess anordnare.

De sakkunniga ha beaktat motionen vid 1951 års kyrkomöte om framläggande av böner för skolgudstjänst. De konstatera, att en kännbar brist föreligger beträffande värdiga och tillgängliga böner, såväl för allmänt som enskilt bruk. Den i kyrkohandboken införda förteckningen över böner och förböner för särskilda förhållanden samt den till evangelieboken fogade En liten bönbok äro i flera avseenden än beträffande böner för skolgudstjänst i stort behov av komplettering. Det vore i hög grad önskvärt, att man i ett sammanhang kunde företaga en inventering av brukbara böner. En dylik inventering — eventuellt förbunden med utarbetande och framläggande av nya böner — synes emellertid så omfattande, att den lämpligen borde anförtros åt en särskild kommitté, till vilken då även frågan om böner för skolgudstjänst kunde hänskjutas.

Utöver ovan omnämnda gudstjänstliga akter innehåller det av de sakkunniga framlagda förslaget ritual för helgmålsbön, nyårsvigilia, ljusgudstjänst vid Trettondedag Jul och Kyndelsmässodagen, gudstjänst till de hädangångnas minne och nedsättande av urna.

Helgmålsbönen är en gudstjänst, som på många håll i landet under hela eller en stor del av året blivit en av menigheten uppskattad inledning till söndagen och som sådan fått en plats i det ordinarie gudstjänstlivet. Akten ledes ofta av lekman.

Även *nyårsvigilian* intar en erkänd ställning i ett mycket stort antal församlingar, särskilt i städer och tätorter. Önskemål om ritual för denna gudstjänst ha liksom beträffande helgmålsbön framförts från olika håll. Däremot uppta de sakkunniga i sitt förslag ingen ordning för nyårsbön eller dess ekvivalent, julbönen. För dessa gudstjänster torde tillgängliga ordningar för aftongudstjänst eller aftonbön lämpligen kunna användas. Vid julbönen intar ej sällan det musikaliska inslaget, julsånger etc., ofta utformat efter lokala traditioner, en dominerande plats. Nyårsbönen gestaltas på sina håll som minnesgudstjänst med tanke på under året avlidna eller som nattvardsgudstjänst.

En form av gudstjänster, som under senare år tilldragit sig allt större intresse och som, efter vad de inkomna svaren utvisa, förekommer i större delen av landet, är *ljusgudstjänster*. I regel firas de i samband med Adventstiden, Trettondedag Jul, Kyndelsmässodagen eller Alla helgons dag. De senaste decenniernas alltmer framträdande Luciafirande har även på sina håll knutits till kyrkorna. I regel ingår en ljusprocession i dessa gudstjänster, som genom sin visuella karaktär synas tala till många människor på ett speciellt sätt. En annan orsak till att ljusgudstjänsterna äro så uppskattade torde vara, att de vädja till medverkan och aktivitet från vissa grupper inom församlingen, såsom sjuksköterskeelever, skolungdom, konfirmander och söndagsskolbarn.

En utbredd typ av dessa gudstjänster är de i regel till Alla helgons dag

knutna minnesgudstjänsterna, vilka få sin karaktär av att ett antal ljus, lika många som de under året avlidna, tändes samtidigt med att namnen på de bortgångna uppläsas. Att denna minneshögtid, där den subjektiva liturgiska uppfinningsförmågan varit stor, vunnit sådan spridning, sammanhänger givetvis med Allhelgonadagens under senare tid allt mer markant framträdande tendens att uppfattas som en Alla själars dag. Förskjutningen av dagens karaktär måste betraktas som föga önskvärd. Seden att tända ljus för de bortgångna kan anknytas till ur teologisk synpunkt så pass oklara tankegångar, att bruket ej bör få sin plats i ett officiellt antaget bihang till kyrkohandboken.

Av här nämnda orsaker har någon ordning för en ljusgudstjänst på Alla helgons dag ej upptagits. De sakkunniga ha i stället tänkt sig, att ljusgudstjänst i första hand förlägges till Trettondedag Jul eller Kyndelsmässodagen, där en sådan högtid direkt understryker dagens särskilda budskap. För bruk på Alla helgons dag meddelas däremot en ordning för vesper, som tar särskild hänsyn till denna dags karaktär.

Trots vad ovan anförts synes det de sakkunniga klart, att ett fullt legitimt behov föreligger av en särskild *gudstjänst till de hädangångnas minne*. När de sakkunniga framlagt förslag till ordning för en dylik gudstjänst, har det skett både för att tillmötesgå detta behov, och för att om möjligt ge gudstjänsten en liturgiskt godtagbar utgestaltning.

De sakkunniga ha diskuterat lämpligheten av att meddela ett särskilt ritual för *nedsättande av urna*. Kyrkohandboken ger visserligen allmänna anvisningar för gravsättning, som ej sker i samband med jordfästning, och dessa anvisningar äga självfallet tillämpning även vid nedsättande av urna. I och med att eldbegängelsen blir allt vanligare i landet, synes emellertid behovet av en utarbetad anvisning för dylik akt också bli allt mer påtagligt. I de flesta fall torde f. n. nedsättande av urna äga rum utan medverkan av präst. Det har syntts de sakkunniga angeläget att kunna erbjuda en anvisning, vilken lätt kan följas även av annan vid urnans nedsättande närvarande person. Säkerligen skulle många med tacksamhet se, att denna akt omgäves med större värdighet och helgd än vad nu ofta är fallet.

2. De sakkunniga understryka vikten av att ge de föreslagna gudstjänstliga akterna en på samma gång *enkel och värdig utformning*. Beträffande ritualens uppbyggnad och formella utgestaltning bygger förslaget — såsom beträffande vespern — i görligaste mån på klassiska förebilder. Det liturgiska språket bör ha sin speciella stil, som undviker vardagston och trivialiteter. Samtidigt måste det undvika det uppstyltade och pompösa. Vissa äldre vesperritual synas, som redan framhållits, vara väl konsertmässigt utformade. Här ha de sakkunniga i sitt förslag eftersträvat förenkling och förkortning.

Samma krav har uppställts beträffande övriga gudstjänstliga akter, icke

minst ljusgudstjänsterna. Att erbjuda ett enkelt och värdigt ritual synes oss i vägledande syfte här vara en verklig uppgift.

3. Särskild hänsyn har tagits till att de föreslagna akterna i görligaste mån skola kunna *ledas av lekman eller utföras under lekmans medverkan samt till beredande av plats för den gudstjänstfirande församlingens aktivitet*. Hänsynstagandet har syntts särskilt beaktansvärt med tanke på den vid 1953 års kyrkomöte avgivna motionen om framläggande av förslag till ett ritual för en enklare gudstjänst, ledd av lekman, vilken motion hänskjutits till de sakkunniga, som dock ansett sig i princip böra avböja utarbetandet av ordning för en gudstjänst, som uteslutande förutsättes kunna utföras under lekmans ledning.

Ordningen för helgmålsbön har i föreliggande förslag utformats med tanke på att gudstjänsten helt skall kunna ledas även av lekman. De i de framlagda vesperritualen förekommande textläsningarna avses även kunna utföras av lekman och i så fall lämpligen från en läspulpet eller ambon i koret. Det vore i hög grad önskvärt, att en dylik inginge i varje kyrkas normala inventariebestånd.

Om lekmans medverkan vid urnas nedsättande har redan talats.

Det synes de sakkunniga tydligt, att en utformning av gudstjänsten i här antydd riktning både svarar mot ett ganska allmänt önskemål och mot en bestämd tendens i församlingarnas aktuella gudstjänstliv. I förstnämnda avseende må erinras om den redan vid kyrkomötet 1934 avgivna motionen nr 7 angående ökat utrymme åt lekmäns deltagande i gudstjänstlivet. Här må också erinras om rådande praxis i England, Tyskland, Danmark och Norge. I nu gällande handbok har för första gången och under inverkan från under hand framvuxen liturgisk praxis införts en bestämmelse, som räknar med kyrkovärdarnas deltagande vid kyrkoherdeinstallation. Vid en granskning av de gudstjänstformer, som under senare år blivit vanliga i svenska församlingar, är det påfallande, hur ofta dessa förutsetta aktiv medverkan av lekmän. Över huvud omvittnas det ofta, att gudstjänstliga akter, där ej endast prästen är den handlande utan där plats också beredes för lekmännens liturgiska aktivitet, ha en stor förmåga att samla deltagarnas intresse.

De sakkunniga ha, inom ramen för sitt uppdrag, sökt ta fasta på denna tendens. Detta är ett av motiven för att de medtagit ordning även för en så pass ny gudstjänstform som ljusgudstjänsten samt för att de i Tacksägelsedagens vesper — med anknytning till en äldre och under senare år återupplivad och omgestaltad sed — berett plats för frambärande av gåvor från årets skörd.

De sakkunniga ha vidare ansett det synnerligen betydelsefullt att i görligaste mån utforma ritualen, så att de ge plats för rörlighet och aktivitet

från hela den gudstjänstfirande församlingens sida. Icke minst i ritualet för vesper kommer denna avsikt till uttryck.

Den liturgiska aktiviteten från församlingens sida torde f. n. icke vara karakteristisk för svenskt gudstjänstliv. Å andra sidan har det under senare tid, t. ex. när det gällt församlingens deltagande i läsandet av Trosbekännelsen, kunnat konstateras, att en aktivisering är både möjlig och välkommen. De sakkunniga ha anknutit härtill och i vissa ritual sökt bereda plats för gudstjänstdeltagarnas aktivitet på ett sådant sätt, att den icke allt för starkt skulle bryta med gängse gudstjänstsed.

Med vederbörligt tillstånd har förslaget ordning för vesper vid några tillfällen använts i Karlstads domkyrka. Det har därvid visat sig, att församlingens läsning av psaltarorden på grund av dessas korthet är mycket väl utförbar och att detta aktiva moment hälsats med glädje. Givetvis är det härvid en förutsättning, att särtryck av ritualet finnas tillgängliga för gudstjänstdeltagarna. Även vid andra gudstjänster böra dylika särtryck föreligga.

4. Det ligger i uppdragets natur, att de av de sakkunniga föreslagna ritualen *icke avses att bli obligatoriska* utan främst syfta till att ge ledning och anvisning. För »friare» gudstjänster, vid vilkas utformning psykologiska och lokala hänsyn alltid måste spela en betydande roll, äro givetvis varken anvisningar eller regler önskvärda.

DE ENSKILDA RITUALENS UTFORMNING

Helgmålsbön

Till ingång har liksom i övriga ritual formen »O Gud, kom till min räddning. Herre, skynda till min frälsning», som närmast ansluter sig till den bibliska texten (Ps. 70: 2). Därefter följa fyra bibelord (2 Mos. 20: 2a, 8—10a, Luk. 17: 10, Matt. 11: 28 och Ps. 84: 2—3), som tala om arbetets och sabbatens innebörd, ett stycke ur en av påföljande sön- eller helgdags texter, vilket riktar blicken framåt och understryker helgmålsbönens karaktär av en inledning till sabbaten, samt slutligen en böneavdelning. Bönen »Nu tacka vi dig, o Herre» är av Schartau och återfinnes i En liten bönbok, nr 49.

Enkelhet har eftersträfvats, bl. a. beträffande avslutningen, som avsiktligt bryter mot den för högmässan karakteristiska ordningen, som ofta uppfattas som obligatorisk även vid andra gudstjänster.

Gudstjänsten är avsedd att kunna ledas även av lekman, eventuellt från ambon i koret.

Vesper

Ritualet följer den klassiska vesperns uppbyggnad, vilken även iakttagits i 1925 års Vesperale för Svenska Kyrkan. Vissa olikheter förefinnas dock. Den i 1925 års Vesperale föreskrivna psalmodien har sålunda ersatts med *Ord ur Psaltaren*, vilka valts med tanke på vesperdagens särskilda karaktär. För att bereda församlingen möjlighet att delta även i detta avsnitt av gudstjänsten äro psaltarorden uppställda som halvverser och avsedda att läsas, ej sjungas. Av samma anledning har den gängse antifonien fått utfalla.

I fortsättningen har skriftläsningen utbytt mot *Skriftläsning med psalm-sång*. Avsikten härmed har varit att införa ett moment i gudstjänsten, som även det skulle underlätta församlingens aktivitet. Skriftläsningen, som ej utgöres av något sammanhängande bibelstycke utan av sammanställda ord, tänkes även kunna utföras av lekman, eventuellt från ambon i koret. Psalmsången skall följa omedelbart efter bibelorden, utan preludiering.

De här framlagda ritualen ha sammanställts med tanke på de av kyrkoårets tider och dagar, på vilka vesper i första hand kan tänkas förekomma.

Adventstiden

Ord ur Psaltaren utgöras av Ps. 72: 11—13.

Bibelorden i *Skriffläsning med psalmsång* äro hämtade ur Sak. 9: 9—10 och Jes. 51: 3. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 242: 1—2, 4—5, 7.

Bönen återgår på En liten bönbok, nr 92.

Trettondedagstiden

Ord ur Psaltaren utgöras av Ps. 96: 7—9.

Bibelorden i *Skriffläsning med psalmsång* äro hämtade ur Jes. 60: 1, Joh. 6: 68 och 2 Kor. 4: 6. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 68: 1, 4—5.

Bönen återfinnes i Den svenska evangelieboken, Tredje söndagen efter Trettondedagen.

Fastan

Ord ur Psaltaren äro hämtade ur Ps. 22: 25, 28.

Bibelorden i *Skriffläsning med psalmsång* utgöras av Mark. 10: 45, Fil. 2: 8, Hebr. 12: 2 och Joh. 12: 32. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 74: 1—4.

Bönen återgår på Förslag till revision av Den svenska evangelieboken avgivet av Oscar Krook, Böner för den enskilda andakten, nr 130.

Påsktiden

Ord ur Psaltaren utgöras av Jesu återgivande i Matt. 21: 42 av Ps. 118: 22—23 (den nytestamentliga formen har synts mest lämpad både i innehållsligt och rytmiskt avseende) samt Ps. 118: 1.

Bibelorden i *Skriffläsning med psalmsång* äro hämtade ur Joh. 11: 25, Uppb. 1: 17—18 och 1 Kor. 15: 55, 57. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 105: 1—4.

Bönen återfinnes i Den svenska evangelieboken, Påskdagen.

Trefaldighetstiden

Med hänsyn till Trefaldighetstidens längd och skiftande innehåll erbjudas tre olika ritual.

I det *första* ritualen äro *Ord ur Psaltaren* hämtade ur Ps. 1: 1, 3, 6.

Bibelorden i *Skriffläsning med psalmsång* äro hämtade ur Joh. 15: 5, Joh. 14: 15—17 och Joh. 15: 16. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 475: 8—10.

Bönen återgår på En liten bönbok, nr 24.

I det *andra* ritualen utgöras *Ord ur Psaltaren* av Ps. 25: 8—10.

Bibelorden i *Skriffläsning med psalmsång* utgöras av Joh. 3: 16—17 och 20—21. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 30: 1, 3, 5.

Bönen återfinnes i Den svenska evangelieboken, Tredje söndagen efter Trefaldighet.

I det tredje ritualet utgöras *Ord ur Psaltaren* av Ps. 130: 5—7.

Bibelorden i *Skriftläsning med psalmsång* äro hämtade ur Fil. 3: 20, Kol. 3: 1—2, Mark. 13: 35—36 och Uppb. 3: 11. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 345: 4, 9—11.

Bönen återfinnes i Den svenska evangelieboken, Söndagen före Domsöndagen.

Alla Helgons dag

Gudstjänsten får från början sin karaktär genom den utsatta ingångspsalmen, Sv. Ps. 144: 1—2.

Ord ur Psaltaren utgöras av Ps. 84: 6—8.

Bibelorden i *Skriftläsning med psalmsång* äro hämtade ur Uppb. 7: 9, 14, 10, 11—12. Psalmen utgör en fortsättning av ingångspsalmen, Sv. Ps. 144: 3—4, 6—7.

Bönen återfinnes i En liten bönbok, nr 111.

Reformationsdagen

Ord ur Psaltaren äro hämtade ur Ps. 119: 89—90, 130, 105, 133.

Bibelorden i *Skriftläsning med psalmsång* äro hämtade ur Rom. 1: 16, Matt. 24: 35, Matt. 7: 24 och 1 Tim. 1: 15. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 172: 1—2, 4—5.

Bönen återfinnes i Den svenska evangelieboken, Reformationsdagen.

Missionsdagen

Ord ur Psaltaren äro hämtade ur Ps. 98: 2, 3, 65: 9 och 72: 19.

Bibelorden i *Skriftläsning med psalmsång* äro hämtade ur Mark. 16: 15, Apg. 1: 8, Luk. 13: 29 och Fil. 2: 10—11. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 56: 4—6, 8.

Bönen återgår på Book of Common Order of the Church of Scotland (1952), p. 285.

Tacksägelsedagen (Skördevesper)

Gudstjänsten inledes med ett aktivt moment: Under ingångspsalmen, Sv. Ps. 498: 1—3, går en procession av barn, bärande gåvor av årets skörd, fram mot altaret. Barnen deltaga i växelläsningen.

Ord ur Psaltaren äro hämtade ur Ps. 95: 1—2, 96: 8, 67: 7 och 65: 10.

Bibelorden i *Skriftläsning med psalmsång* äro hämtade ur 1 Krön. 29: 10, 12, 13, 14. Psalmen utgöres av Sv. Ps. 11: 1—4.

Bönen återgår på Book of Common Order of the Church of Scotland (1952), p. 267.

Nyårsvigilia

Två ritual erbjudas, Nyårsvigilia utan altartjänst och Nyårsvigilia med altartjänst. Ehuru den avslutande böneakten givetvis kan ske från altaret, har den här förlagts till predikstolen, eftersom gudstjänsten bör vara avslutad så snart ske kan efter 12-slaget och klockringningen. Av samma orsak har altartjänsten i det senare ritualet placerats före predikan.

Inledning i Nyårsvigilia med altartjänst utgöres av 5 Mos. 33: 27a och Ps. 62: 8. Därefter följa *Textläsning* (Ps. 121, Ps. 103: 11—18, Luk. 13: 6—9 eller annan lämplig text) samt *Litania*, vilken återfinnes i Vesperale för Svenska Kyrkan 1925, s. 33 och vars avslutande bön »O Gud, du som har rikedomar att giva» är hämtad ur Den svenska tidegården, Nyår, Första vespern, s. 140. Bönen »Evide, allsmäktige Gud och Fader, du som låter den dag som nu är förgå» återgår på En liten bönbok, nr 95.

Ljsgudstjänst vid Trettondedag Jul och Kyndelsmässodagen

I valet mellan olika praxis beträffande den vid denna gudstjänst gängse ljusprocessionen har det, med tanke på den symboliska innebörden, synt de sakkunniga lämpligast att ännu ej tända ljus framföras till altaret. Sedan prästen där uttalat skapelseberättelsens ord om ljusets tillblivelse (1 Mos. 1: 1, 2a, 3), tändas ljusen. Menigheten erinras efter ljuständandet under *Växelläsning* av några bibelord (hämtade ur Jes. 9: 2, 60: 1, 60: 3, Joh. 8: 12, 1: 5 och Uppb. 21: 23) om det himmelska ljuset och honom, som är »världens ljus». Växelläsningen utmynnar i psalmen *O Kriste, du som ljuset är* (*Sv. Ps. 445*), även den utförd växelvis. Efter en kort avslutning återvända de i processionen deltagande, nu bärande de brinnande ljusen.

Passionsgudstjänst utan predikan

I detta ritual, som företrädesvis är avsett att användas under den stilla veckan, utgör *Läsning ur Vår Herres Jesu Kristi lidande* gudstjänstens centrum. Den föregående delen utgöres av inledande bibelord (1 Joh. 2: 2 och 2 Kor. 5: 19a), som med hänsyn till den stilla veckan äro avsedda att växelvis läsas, ej sjungas, tre strofer ur *Crux fidelis* och en bön, »O Gud, du som låter förkunna för oss», vilken återfinnes i Den svenska tidegården, Fastlagssöndagen, Andra vespern, s. 160. *Crux fidelis* (se Den svenska mässboken Del II, s. 107) synes vara enklare, mer lättsjungen och av mer tillbedjande karaktär än *Improperierna*.

Den avslutande delens *Litania* är densamma som vid Nyårsvigilia. Bönen »O Gud, du som sände din Son till oss» återgår på Den svenska tidegården, Fastlagssöndagen, Laudes, s. 158.

Kyrkmässa

I överensstämmelse med Den svenska evangelieboken av år 1921 och den ordning för kyrkmässa, vilken tillagts de utdrag ur kyrkohandboken, som äro fogade till 1942 års evangeliebok, förutsättes kyrkmässan firad såsom högmässa. Vid fastställande av introitus (1 Mos. 28: 17, Ps. 84: 2, 3a), epistel (Uppb. 21: 2—5) och evangelium (Luk. 19: 1—10) ha det romersk-katolska missalets anvisningar för Commune dedicationis ecclesiae följts. Även kollekthönen är en bearbetning av det romersk-katolska missalets bön för sagda högtid. Att den föreslagna evangelietexten redan finnes i gällande evangeliebok (3 årg. högm. på Andra söndagen efter Trettondedagen) synes ej utgöra något hinder för dess användning vid Kyrkmässa.

Gudstjänst vid fosterländsk och medborgerlig högtid

Med hänsyn till den betydelse, som det talade ordet i regel intar vid högtider av denna art, har högtidstalet eller predikan förlagts till gudstjänstens början.

Den därpå följande altartjänsten inledes med växelsång, där för olika tillfällen avsedda skriftord erbjudas (1. Ps. 46: 2, 12; 2. Jes. 40: 30—31a; 3. Uppb. 12: 11b, Joh. 15: 13; 4. Ps. 127: 1; 5. Ps. 103: 6, 13).

De föreslagna bönerna återfinnas i En liten bönbok, nr 14, samt Den svenska kyrkohandboken, kap. 2, avd. 3, nr 16 och 17. Det har ansetts lämpligt att meddela anvisningar beträffande eventuella fanor och standar samt plats för körsång eller musik.

Gudstjänst till de hädangångnas minne

Denna gudstjänst är i det väsentliga uppbyggd på samma sätt som vespern. Den tänkes också förlagd till aftonen. Ord ur Psaltaren utgöras av Ps. 103: 13, 15—17. I stället för Skriftläsning med psalmsång förekommer emellertid enbart *Skriftläsning* (Vishetens bok 3: 1—4).

Bönen »Barmhärtige Gud, jag bönfaller dig om frid» återfinnes i En liten bönbok, nr 48.

Ära vare Fadern etc. och Tackom och lovom förekomma ej.

Sorge- och minnesgudstjänst

För att kunna svara mot de skilda förhållanden, som kunna ge anledning till firandet av denna gudstjänst, meddelas två ritual.

I Sorge- och minnesgudstjänst med inledande altartjänst följes ingångspsalmen av *Inledning*, som är hämtad ur Ps. 39: 6, 13, 8 och Ps. 90: 1. Därefter kommer en *Textläsning* (Ps. 42: 2—6, Ps. 23: 1—4, Fil. 3: 20—21 eller annan lämplig text). Såväl i detta ritual som i Sorge- och minnes-

gudstjänst utm inledande altartjänst ges möjlighet till en särskild ordning, då jordfästning icke förekommit. Då må begravningsmässan kunna utföras. Eljest består altartjänsten efter *Tal eller predikan av Litania*, warrs avslutande bön återfinnes i En liten bönbok, nr 89, Fader vår och Välsignelsen.

Nedsättande av urna

Av tidigare införda skäl har utformningen av denna akt gjorts så enkel som möjligt. Efter ett par korta bibelord, Ps. 90: 3 och Job 19: 25, följja Sv. Ps. 50: 5 och Välsignelsen.

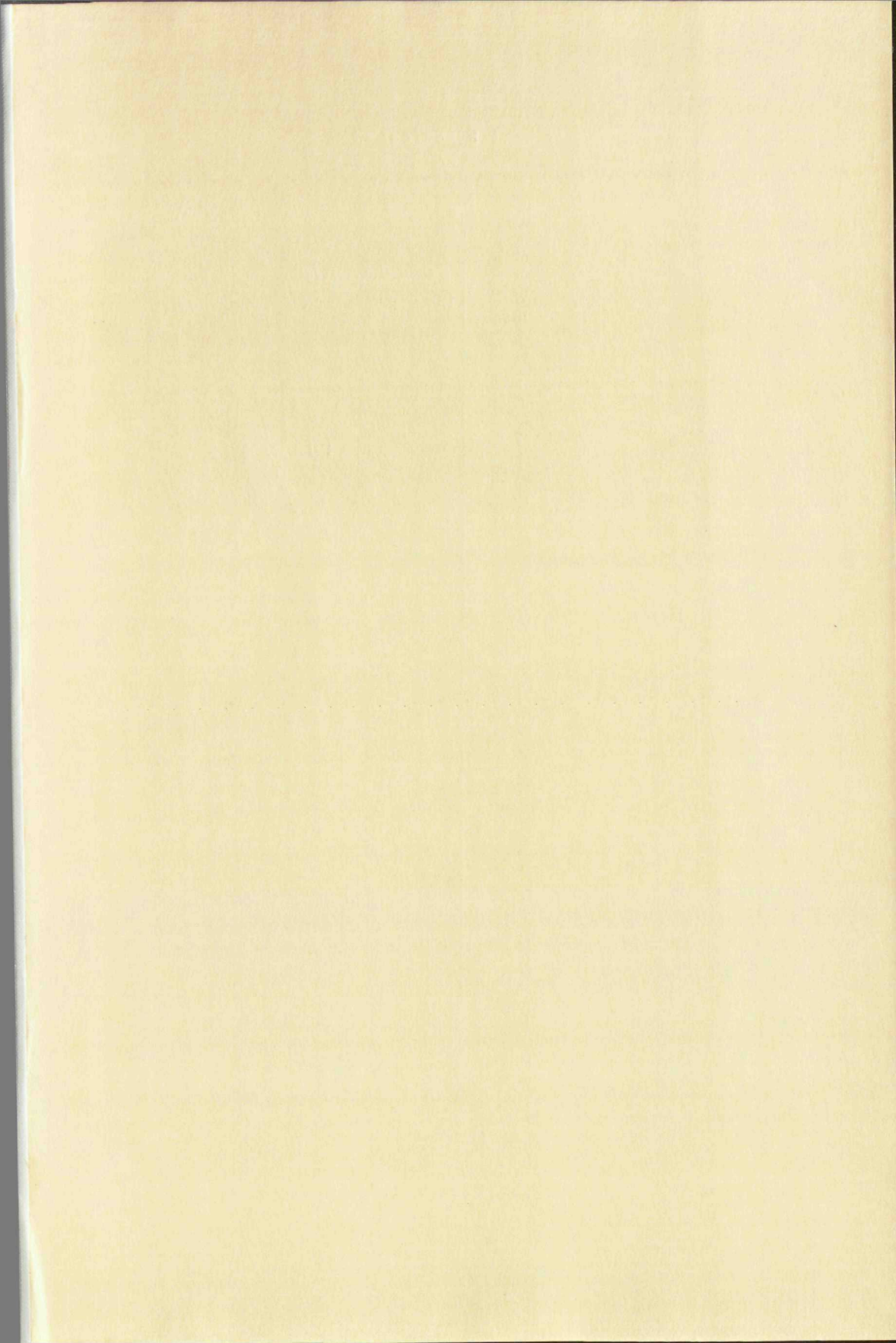
Mottagande av ny biskop

För at understryka hälsningstalets centrala ställning vid detta tillfälle har det ansetts lämpligt att ge talet en agendariskt bunden avslutning. Detsamma är fallet med biskopens svarstal.

Mottagande av ny medarbetare i församlingen

Då detta ritual är avsett att användas för många olika befattningshavare och torde komma att brukas relativt ofta, har det ansetts lämpligt med en kort och för alla gemensam ordning. Denna innehåller välkomsttal, förbön och Välsignelsen.

Statens offentliga utredningar 1956

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagsiftning. Rättskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Städernas donationsjord. [7]

Statens och kommunernas finansväsen.

Förenklad statsbidragsgivning. [8]

Politi

Nationalekonomi och socialpolitik.

Aldringsvård. [1]

Statsägda aktieföretag i Sverige. [6]

Penningsvärdeundersökningen. 3. Investeringsverksamhet och sparande. Balansproblem på lång och kort sikt. [10]

Hälsa- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Frågan om fortsatt samarbete mellan staten och TGO i LKAB. [9]

Fast egendom. Jordbruk med binnedlingar.

Fiskhandeln i Sverige. [2]

Statens stöd åt växtförädlingen m.m. [4]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Atomenergien. [11]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. [5]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkovaen. Undervisningsväsen.

Andlig odling i övrigt.

Restaurering av Uppsala domkyrka. [3]

Bihang till kyrkohandboken. [12]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.